

Međunarodni računovodstveni standard 32

Finansijski instrumenti: prezentacija

Cilj

1. [brisan]
2. Cilj ovog Standarda je da uspostavi principe za prezentiranje finansijskih instrumenata kao obaveze ili kapitala i za prebijanje finansijske imovine i finansijskih obaveza. Primjenjuje se na klasificiranje finansijskih instrumenata, iz perspektive izdavaoca (emitenta), na finansijsku imovinu, finansijske obaveze i vlasničke instrumente, klasificiranje povezanih kamata, dividendi, gubitaka i dobitaka, kao i na okolnosti u kojima se treba izvršiti prebijanje finansijske imovine i finansijskih obaveza.
3. Principi iz ovog Standarda dopunjuju principe za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza iz MRS 39 – *Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*, i za objavljivanje informacija o njima iz MSFI 7 – *Finansijski instrumenti: objavljivanje*.

Djelokrug

4. **Ovaj Standard trebaju primjenjivati svi subjekti na sve vrste finansijskih instrumenata, osim:**
 - (a) **onih udjela u zavisnim subjektima, pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima koji se iskazuju u skladu sa MSFI 10 – *Konsolidirani finansijski izvještaji*, MRS 27 - *Odvojeni finansijski izvještaji*, ili MRS 28 - *Ulaganje u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*. Međutim, u nekim slučajevima, MSFI 10, MRS 27 ili MRS 28 zahtijevaju ili dopuštaju da subjekt prikaže udio u zavisnim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima primjenom MRS 39; u tim slučajevima, subjekti trebaju primjenjivati zahtjeve ovog Standarda. Subjekti su, također, dužni primjenjivati ovaj Standard na sve derivate povezane s udjelima u zavisnim subjektima, pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima;**
 - (b) **prava i obaveza poslodavca po planovima o primanjima zaposlenih, na koje se primjenjuje MRS 19 *Primanja zaposlenih*;**
 - (c) [brisan]
 - (d) **ugovora o osiguranju, kao što je definirano u MSFI 4 – *Ugovori o osiguranju*. Međutim, ovaj Standard se primjenjuje na derivate koji su ugrađeni u ugovore o osiguranju ako MRS 39 zahtijeva da ih subjekt iskazuje zasebno. Osim toga, izdavalac primjenjuje ovaj Standard na ugovore o finansijskoj garanciji ako za njihovo priznavanje i mjerenje primjenjuje MRS 39, ali primjenjuje MSFI 4 ako izabere, u skladu s tačkom 4.(d) MSFI 4, da za njihovo priznavanje i mjerenje koristi MSFI 4;**

- (e) **finansijskih instrumenata koji su u djelokrugu MSFI 4, zato što sadrže obilježje diskrecionog učešća. Izdavalac ovih instrumenata oslobođen je primjene tačaka 15.-32. i UP.25-UP.35 ovog Standarda na ta obilježja, a u vezi s razlikom između finansijskih obaveza i vlasničkih instrumenata. Međutim, na te instrumente se primjenjuju svi ostali zahtjevi ovog Standarda. Nadalje, ovaj Standard se primjenjuje na derivate koji su ugrađeni u te instrumente (vidjeti MRS 39);**
- (f) **finansijskih instrumenata, ugovora i obaveza iz transakcija plaćanja zasnovanih na dionicama na koje se primjenjuje MSFI 2 – *Plaćanja po osnovu dionica*, osim:**
 - (i) **ugovora iz djelokruga tački 8.-10. ovog Standarda, na koje se primjenjuje ovaj Standard,**
 - (ii) **tački 33. i 34. ovog Standarda, koje se primjenjuju na trezorske dionice kupljene, prodane, izdate ili poništene u vezi s planovima dioničkih opcija za zaposlenike, planovima kupovine dionica za zaposlenike, i svim drugim aranžmanima plaćanja zasnovanih na dionicama.**

5.-

7. [brisan]

8. Ovaj Standard se primjenjuje na one ugovore o kupovini ili prodaji nefinansijskih sredstava koji mogu da se podmire neto u novcu ili drugom finansijskom instrumentu, ili razmjenom finansijskih instrumenata, kao da ugovori predstavljaju finansijske instrumente, izuzimajući ugovore koji su sklopljeni ili nastavljaju da se drže u svrhu primanja ili isporuke nefinansijskih sredstava u skladu s očekivanim zahtjevima subjekta vezanim za kupovinu, prodaju ili korištenje.

9. Postoje različiti načini na koje ugovor o kupovini ili prodaji nefinansijskih sredstava može da se podmiri neto u novcu ili drugom finansijskom instrumentu ili razmjenom finansijskih instrumenata. Ti načini obuhvataju:

- (a) kada uslovi ugovora dozvoljavaju bilo kojoj od strana da ga izmiri neto u novcu ili putem nekog drugog finansijskog instrumenta ili razmjenom finansijskih instrumenata;
- (b) kada mogućnost izmirenja neto u novcu ili putem nekog drugog finansijskog instrumenta ili razmjenom finansijskih instrumenata nije izričito navedena u uslovima ugovora, ali subjekt obično izmiruje slične ugovore neto u novcu ili putem nekog drugog finansijskog instrumenta ili razmjenom finansijskih instrumenata (ili na osnovu sklapanja ugovora o prebijanju s drugom ugovornom stranom ili prodajom ugovora prije njegovog izvršenja ili isteka);
- (c) kada, za slične ugovore, subjekt ima praksu preuzimanja isporuke tog sredstva i njegovo prodavanje u kratkom roku nakon isporuke u cilju ostvarivanja dobiti od kratkoročne promjene cijena ili dilerske marže; i
- (d) kada se nefinansijsko sredstvo koje je predmet ugovora može odmah konvertovati u novac.

Ugovor na koji se primjenjuju tačke (b) ili (c) se ne zaključuje s namjerom primanja ili isporuke nefinansijskog sredstva u skladu sa očekivanim zahtjevima subjekta po pitanju kupovine, prodaje ili korištenja i, prema tome, spada u djelokrug ovog Standarda. Drugi ugovori na koje se primjenjuje tačka 8. se evaluiraju da bi se utvrdilo jesu li sklopljeni i nastavljaju li da se drže s namjerom primanja ili isporuke nefinansijskog sredstva u skladu sa očekivanim zahtjevima subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja i, da li, u skladu s tim, spadaju u djelokrug ovog Standarda.

10. Ugovorena opcija za kupovinu ili prodaju nefinansijskog sredstva koje se može podmiriti neto u novcu ili putem nekog drugog finansijskog instrumenta ili razmjenom finansijskih instrumenata, u skladu sa tačkom 9.(a) ili (d), spada u djelokrug ovog Standarda. Takav ugovor se ne može sklopiti u svrhu prijema ili isporuke nefinansijskog sredstva u skladu sa očekivanim zahtjevima subjekta po pitanju kupovine, prodaje ili korištenja.

Definicije (također vidjeti tačke UP.3–UP.23)

11. Sljedeći izrazi se u ovom Standardu koriste u navedenom značenju:

Finansijski instrument je svaki ugovor na osnovu kojeg nastaje finansijska imovina jednog subjekta i finansijska obaveza ili vlasnički instrument drugog subjekta.

Finansijska imovina je svaka imovina koja je:

- (a) novac;
- (b) vlasnički instrument drugog subjekta;
- (c) ugovorno pravo:
 - (i) na primanje novca ili druge finansijske imovine od drugog subjekta, ili
 - (ii) na razmjenu finansijske imovine ili finansijskih obaveza sa drugim subjektom pod uslovima koji su potencijalno povoljni za subjekt, ili
- (d) ugovor koji će biti, ili može biti izmiren, vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta, i koji je:
 - (i) nederivatni instrument, za koji je subjekt obavezan, ili može biti obavezan, da primi promjenjivi broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta, ili
 - (ii) derivatni instrument, koji se izmiruje, ili može da se izmiri, na način koji nije razmjena fiksnog iznosa novca ili druge finansijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. U tu svrhu, vlastiti vlasnički instrumenti subjekta ne uključuju finansijske instrumente s opcijom prodaje klasificirane kao vlasničke instrumente u skladu s tačkama 16.A i 16.B, instrumente koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani isporuči proporcionalni udio neto imovine subjekta samo prilikom likvidacije i koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu s tačkama

16.C i 16.D, ili instrumente koji su ugovori o budućem primanju ili davanju vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta.

Finansijska obaveza je svaka obaveza koja je:

- (a) ugovorna obaveza da se:
 - (i) drugom subjektu isporuči novac ili druga finansijska imovina, ili
 - (ii) s drugim subjektom razmijeni finansijska imovina ili finansijske obaveze pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni po subjekt, ili
- (b) ugovor koji će biti ili može biti izmiren vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta, i koji je:
 - (i) nederivatni instrument, za koji je subjekt obavezan, ili može biti obavezan, da isporuči promjenjivi broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta, ili
 - (ii) derivatni instrument, koji se izmiruje, ili može da se izmiri, na način koji nije razmjena fiksnog iznosa novca ili druge finansijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. Za tu svrhu, prava, opcije ili varanti, kojim se stječe fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta za fiksni iznos bilo koje valute, su vlasnički instrumenti ako subjekt ponudi prava, opcije ili varante proporcionalno svim postojećim vlasnicima iste klase svojih vlastitih nederivatnih vlasničkih instrumenata. Također, za tu svrhu, vlastiti vlasnički instrumenti subjekta ne uključuju finansijske instrumente s opcijom prodaje klasificirane kao vlasničke instrumente u skladu s tačkama 16.A i 16.B, instrumente koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani isporuči proporcionalni udio neto imovine subjekta samo pri likvidaciji i koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu s tačkama 16.C i 16.D, ili instrumente koji su ugovori o budućem primanju ili davanju vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta.

Kao izuzetak, instrument koji zadovoljava definiciju finansijske obaveze se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva obilježja i ispunjava uslove navedene u tačkama 16.A i 16.B, ili u tačkama 16.C i 16.D.

Vlasnički instrument je svaki ugovor kojim se dokazuje rezidualni udio u imovini subjekta nakon odbijanja svih njegovih obaveza.

Fer vrijednost je cijena koja bi se naplatila za prodaju imovine ili platila za prenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum mjerenja. (vidjeti MSFI 13 – *Mjerenje fer vrijednosti*)

Finansijski instrument s opcijom prodaje je finansijski instrument koji imaocu daje pravo da izdavaocu ponovno proda instrument za novac ili neku drugu finansijsku imovinu, ili se automatski vraća izdavaocu po

nastanku neizvjesnog budućeg događaja ili u slučaju smrti ili odlaska u penziju imaoa instrumenta.

12. Sljedeći pojmovi su definirani u tački 9. MRS-a 39, i u ovom Standardu se koriste u značenju navedenom u MRS-u 39:
- amortizirani trošak finansijske imovine ili finansijske obaveze,
 - finansijska imovina raspoloživa za prodaju,
 - prestanak priznavanja,
 - derivat,
 - metoda efektivne kamate,
 - finansijska imovina ili finansijska obaveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak,
 - ugovor o finansijskoj garanciji,
 - čvrsta preuzeta obaveza,
 - prognozirana transakcija,
 - djelotvornost zaštite od rizika (hedžinga),
 - zaštićena stavka,
 - instrument zaštite od rizika (hedžinga),
 - ulaganja koja se drže do dospijeca,
 - zajmovi i potraživanja,
 - redovan način kupovine ili prodaje,
 - transakcijski troškovi.
13. U ovom Standardu, izrazi “ugovor” i “ugovorni” se odnose na sporazum između dvije ili više strana, s jasnim ekonomskim posljedicama koje strane ne mogu, ili teško mogu izbjeći, obično zato što taj sporazum po zakonu ima izvršnu snagu. Ugovori, a samim tim i finansijski instrumenti, mogu imati različite oblike i ne moraju biti u pisanom obliku.
14. U ovom Standardu, izraz “subjekt” obuhvata pojedince, partnerstva, registrirane subjekte, trustove i vladine agencije.

Prezentacija

Obaveze i kapital (vidjeti i tačke UP.13–UP.14J i UP.25–UP.29A)

15. **Izdavalac finansijskog instrumenta treba pri početnom priznavanju klasificirati instrument, ili njegove sastavne dijelove, kao finansijsku obavezu, finansijsku imovinu ili vlasnički instrument, u skladu sa suštinom ugovornog aranžmana i definicijama finansijske obaveze, finansijske imovine i vlasničkog instrumenta.**

16. Kada izdavalac primjenjuje definicije iz tačke 11. da odredi je li neki finansijski instrument vlasnički instrument, a ne finansijska obaveza, taj instrument se smatra vlasničkim instrumentom onda, i samo onda ako ispunjava oba uslova, i pod (a) i pod (b), navedena u nastavku.
- (a) Instrument ne uključuje nikakvu ugovornu obavezu:
 - (i) davanja novca ili druge finansijske imovine drugom subjektu, ili
 - (ii) razmjene finansijske imovine ili finansijskih obaveza sa drugim subjektom pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni za izdavaoca.
 - (b) Ako će instrument biti, ili može biti izmiren vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta, on je:
 - (i) nederivatni instrument, koji ne sadrži ugovornu obavezu da izdavalac isporuči promjenjivi broj vlastitih vlasničkih instrumenata, ili
 - (ii) derivatni instrument, koji će se izmiriti samo kada izdavalac razmijeni fiksni iznos novca ili druge finansijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata. Za tu svrhu, prava, opcije ili varanti, kojim se stječe fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta za fiksni iznos bilo koje valute, su vlasnički instrumenti ako subjekt ponudi prava, opcije ili varante proporcionalno svim postojećim vlasnicima iste klase svojih vlastitih nederivatnih vlasničkih instrumenata. Također, za tu svrhu, vlastiti vlasnički instrumenti izdavaoca ne uključuju instrumente koji imaju sva obilježja i ispunjavaju uslove opisane u tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D, ili instrumente koji su ugovori o budućem primanju ili davanju vlastitih vlasničkih instrumenata izdavaoca.

Ugovorna obaveza, uključujući i onu koja nastaje iz derivatnog finansijskog instrumenta, koja rezultira ili može rezultirati budućim primanjem ili davanjem vlastitih vlasničkih instrumenata izdavaoca, ali ne ispunjava uslove navedene pod (a) i (b), nije vlasnički instrument. Kao izuzetak, instrument koji zadovoljava definiciju finansijske obaveze se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva obilježja i ispunjava uslove navedene u tačkama 16.A i 16.B, ili u tačkama 16.C i 16.D.

Finansijski instrumenti s opcijom prodaje

- 16.A Finansijski instrument s opcijom prodaje uključuje ugovornu obavezu izdavaoca da ponovno kupi ili otkupi taj instrument za novac ili neku drugu finansijsku imovinu prilikom izvršenja prodajne opcije. Izuzetno od definicije finansijske obaveze, instrument koji uključuje takvu obavezu se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva sljedeća obilježja:
- (a) daje pravo imaoocu na proporcionalan udio u neto imovini subjekta u slučaju likvidacije subjekta. Neto imovina subjekta je ona imovina koja preostaje nakon oduzimanja svih ostalih potraživanja njegove imovine. Proporcionalni udio se određuje tako da se:

- (i) neto imovina subjekta pri likvidaciji podijeli na jedinice jednakog iznosa, i
 - (ii) taj iznos pomnoži sa brojem jedinca koje drži imalac finansijskog instrumenta.
- (b) Instrument je u klasi instrumenata koja je podređena svim ostalim klasama instrumenata. Da bi bio kategoriziran u takvu klasu, instrument:
- (i) nema prvenstvo nad ostalim potraživanjima imovine subjekta prilikom likvidacije, i
 - (ii) nije potrebno da se konvertira u drugi instrument prije nego što se uvrsti u klasu instrumenata koji su podređeni svim ostalim klasama instrumenata.
- (c) Svi finansijski instrumenti u klasi instrumenata koja je podređena svim ostalim klasama instrumenata imaju identična obilježja. Na primjer, svi moraju biti s opcijom prodaje, a formula ili metoda koja se koristi za izračun cijene ponovne kupovine ili otkupa je ista za sve instrumente u toj klasi.
- (d) Osim ugovorne obaveze izdavaoca da ponovno kupi ili otkupi instrument za novac ili drugu finansijsku imovinu, instrument ne sadrži nikakvu drugu ugovornu obavezu davanja novca ili druge finansijske imovine drugom subjektu, ili razmjene finansijske imovine ili finansijskih obaveza s drugim subjektom pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni za subjekt, i nije ugovor koji će biti ili može biti izmiren vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta kako je navedeno u podtački (b) definicije finansijske obaveze.
- (e) Ukupni očekivani novčani tokovi koji se mogu pripisati instrumentu tokom perioda trajanja instrumenta se značajno zasnivaju na dobiti ili gubitku, promjeni priznate neto imovine ili promjeni fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta tokom perioda trajanja instrumenta (isključujući sve efekte instrumenta).

16.B Da bi se instrument klasificirao kao vlasnički instrument, pored toga što taj instrument mora imati sva gore navedena obilježja, izdavalac ne smije imati ni jedan drugi finansijski instrument ili ugovor kod kojeg:

- (a) se ukupni novčani tokovi značajno zasnivaju na dobiti ili gubitku, promjeni priznate neto imovine ili promjeni fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta (isključujući sve efekte takvog instrumenta ili ugovora), i
- (b) postoji efekt značajnog ograničenja ili fiksiranja rezidualnog prinosa za imaoce instrumenta s opcijom prodaje.

Za potrebe primjene ovog uslova, subjekt ne uzima u obzir nefinansijske ugovore s imaoцем instrumenta opisanog u tački 16.A kod kojih su ugovorne odredbe i uslovi slični ugovornim odredbama i uslovima ekvivalentnog ugovora koji se može zaključiti između subjekta koji nije imalac instrumenta i subjekta koji izdaje instrument. Ako subjekt nije u mogućnosti da utvrdi je li ovaj uslov ispunjen, onda neće klasificirati instrument s opcijom prodaje kao vlasnički instrument.

Instrumenti, ili komponente instrumenata, koje subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda proporcionalni udio neto imovine subjekta samo prilikom likvidacije

16.C Neki finansijski instrumenti sadrže ugovornu obavezu izdavaoca da drugom subjektu preda proporcionalni udio svoje neto imovine samo prilikom likvidacije. Ta obaveza nastaje zato što je likvidacija ili izvjesna i subjekt nad njom nema kontrolu (na primjer, subjekt sa ograničenim periodom trajanja) ili je neizvjesno hoće li do nje doći, ali je opcija imaoca instrumenta. Izuzetno od definicije finansijske obaveze, instrument koji uključuje takvu obavezu se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva sljedeća obilježja:

- (a) Daje pravo imaocu na proporcionalan udio u neto imovini subjekta u slučaju likvidacije subjekta. Neto imovina subjekta je ona imovina koja preostaje nakon oduzimanja svih ostalih potraživanja iz njegove imovine. Proporcionalni udio se određuje tako da se:
 - (i) neto imovina subjekta pri likvidaciji podijeli na jedinice jednakog iznosa, i
 - (ii) taj iznos pomnoži sa brojem jedinica koje drži imalac finansijskog instrumenta.
- (b) Instrument je u klasi instrumenata koja je podređena svim ostalim klasama instrumenata. Da bi bio kategoriziran u takvu klasu, instrument:
 - (i) nema prvenstvo nad ostalim potraživanjima imovine subjekta prilikom likvidacije, i
 - (ii) nije potrebno da se konvertira u drugi instrument prije nego što se uvrsti u klasu instrumenata koji su podređeni svim ostalim klasama instrumenata.
- (c) Svi finansijski instrumenti u klasi instrumenata koja je podređena svim ostalim klasama instrumenata moraju imati identičnu ugovornu obavezu za izdavaoca da preda proporcionalni udio u svojoj neto imovini prilikom likvidacije.

16.D Da bi se instrument klasificirao kao vlasnički instrument, pored toga što taj instrument mora imati sva gore navedena obilježja, izdavalac ne smije imati ni jedan drugi finansijski instrument ili ugovor kod kojeg:

- (a) se ukupni novčani tokovi značajno zasnivaju na dobiti ili gubitku, promjeni priznate neto imovine ili promjeni fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta (isključujući sve efekte takvog instrumenta ili ugovora), i
- (b) postoji efekt značajnog ograničenja ili fiksiranja rezidualnog prinosa za imaoce instrumenta.

Za potrebe primjene ovog uslova, subjekt ne uzima u obzir nefinansijske ugovore s imaoцем instrumenta opisanog u tački 16.C kod kojih su ugovorne odredbe i uslovi slični ugovornim odredbama i uslovima ekvivalentnog ugovora koji se može zaključiti između subjekta koji nije imalac instrumenta i subjekta koji izdaje instrument. Ako subjekt nije u mogućnosti da utvrdi je li ovaj uslov ispunjen, onda neće klasificirati instrument s opcijom prodaje kao vlasnički instrument.

Reklasifikacija instrumenata s opcijom prodaje i instrumenata koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda proporcionalni udio neto imovine subjekta samo prilikom likvidacije

- 16.E Subjekt je dužan da finansijski instrument klasificira kao vlasnički instrument u skladu s tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D od datuma na koji taj instrument ima sva obilježja i ispunjava uslove navedene u tim tačkama. Subjekt treba da finansijski instrument reklasificira od datuma na koji taj instrument prestane da ima sva obilježja ili da ispunjava uslove navedene u tim tačkama. Na primjer, ako subjekt otkupi sve svoje izdate instrumente bez prodajne opcije, a svi preostali neizmireni instrumenti s opcijom prodaje imaju sva obilježja i ispunjavaju sve uslove iz tački 16.A i 16.B, subjekt treba instrumente s opcijom prodaje reklasificirati kao vlasničke instrumente od datuma na koji otkupi instrumente bez opcije prodaje.
- 16.F Subjekt treba na sljedeći način iskazati reklasifikaciju instrumenta u skladu s tačkom 16.E:
- (a) reklasificirati vlasnički instrument kao finansijsku obavezu od datuma na koji instrument prestane da ima sva obilježja ili ispunjava uslove iz tački 16.A i 16.B ili tački 16.C i 16.D. Finansijska obaveza se mjeri po fer vrijednosti instrumenta na datum reklasifikacije. Subjekt je dužan priznati u kapital svaku razliku između knjigovodstvene vrijednosti vlasničkog instrumenta i fer vrijednosti finansijske obaveze na datum reklasifikacije;
 - (b) reklasificirati finansijsku obavezu kao kapital od datuma na koji taj instrument ima sva obilježja i ispunjava uslove navedene u tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D. Vlasnički instrument se mjeri po knjigovodstvenoj vrijednosti finansijske obaveze na datum reklasifikacije.

Nepostojanje ugovorne obaveze da se isporuči novac ili druga finansijska imovina (tačka 16(a))

17. Izuzetno od okolnosti opisanih u tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D, ključno obilježje za razlikovanje finansijske obaveze od vlasničkog instrumenta je postojanje ugovorne obaveze jedne strane u finansijskom instrumentu (izdavaoca) ili da isporuči novac ili neku drugu finansijsku imovinu drugoj strani (imaocu) ili da razmijeni finansijsku imovinu ili finansijske obaveze sa imaoцем pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni po izdavaoca. Iako imalac vlasničkog instrumenta može imati pravo da primi proporcionalni udio dividendi ili drugih raspodjela kapitala, izdavalac nema ugovornu obavezu da vrši takve raspodjele zato što se od njega ne može zahtijevati da isporuči novac ili drugu finansijsku imovinu drugoj strani.
18. Klasifikaciju finansijskog instrumenta u izvještaju o finansijskom položaju subjekta određuje suština, a ne pravni oblik instrumenta. Suština i pravni oblik su obično podudarni, ali ne i uvijek. Neki finansijski instrumenti imaju pravni oblik kapitala ali su, u svojoj suštini obaveze, dok drugi mogu sadržavati i obilježja vlasničkih instrumenata i obilježja finansijskih obaveza. Na primjer:
- (a) povlaštena dionica, za koju izdavalac ima obavezu otkupa za fiksni ili određivi iznos na fiksni ili određivi budući datum, ili koja imaocu daje pravo da zahtijeva od izdavaoca pravo da na određeni datum ili nakon

njega otkupi instrument za fiksni ili određivi iznos, predstavlja financijsku obavezu.

- (b) financijski instrument koji imaocu daje pravo da ga proda nazad izdavaocu za novac ili drugu financijsku imovinu (“instrument s opcijom prodaje”) je financijska obaveza, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D. Financijski instrument je financijska obaveza čak i kad se iznos novca ili druge financijske imovine određuje na osnovu indeksa ili neke druge stavke koja može da se povećava ili smanjuje. Postojanje opcije kojom imalac može instrument prodati nazad izdavaocu za novac ili drugu financijsku imovinu znači da instrument s opcijom prodaje zadovoljava definiciju financijske obaveze, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D. Na primjer, otvoreni zajednički fondovi, zajednički investicioni fondovi, partnerstva i neki združni subjekti mogu vlasnicima svojih udjela ili članovima dati pravo da u bilo kojem trenutku otkupe svoje udjele u izdavaocu za novac, što rezultira time da se udjeli vlasnika ili članova klasificiraju kao financijske obaveze, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D. Međutim, klasifikacija instrumenata kao financijske obaveze ne isključuje mogućnost upotrebe opisnih izraza kao što su “vrijednost neto imovine koja se može pripisati vlasnicima udjela” i “promjena neto vrijednosti imovine koja se može pripisati vlasnicima udjela” u financijskim izvještajima subjekta koji nema uplaćeni vlasnički kapital (kao što su neki zajednički fondovi i investicioni fondovi, vidjeti Ilustrativni primjer 7) ili objavljivanje dodatnih podataka da se pokaže da ukupni udjeli svih članova sadrže stavke kao što su rezerve koje zadovoljavaju definiciju kapitala, i instrumente s opcijom prodaje koji ne zadovoljavaju tu definiciju (vidjeti Ilustrativni primjer 8).

19. Ako subjekt nema bezuslovno pravo da izbjegne isplatu novca ili davanje druge financijske imovine da izmiri ugovornu obavezu, ta obaveza zadovoljava definiciju financijske obaveze, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D. Na primjer:
- (a) ograničavanje mogućnosti subjekta da izmiri ugovornu obavezu, kao što je nemogućnost pribavljanja strane valute ili potreba da se od regulatornih tijela dobije odobrenje za plaćanje, ne poništava ugovornu obavezu subjekta ili ugovorno pravo imaoca na osnovu tog instrumenta;
- (b) ugovorna obaveza koja zavisi od izvršenja prava druge ugovorne strane na otkup predstavlja financijsku obavezu zato što subjekt nema bezuslovno pravo da izbjegne davanje novca ili druge financijske imovine.
20. Financijski instrument koji ne uspostavlja izričito ugovornu obavezu isplate novca ili davanja druge financijske imovine može takvu obavezu utvrditi indirektno, kroz svoje odredbe i uslove. Na primjer:
- (a) financijski instrument može sadržavati nefinancijsku obavezu koja se mora izmiriti onda, i samo onda, ako subjekt ne uspije da izvrši raspodjele ili otkupi taj instrument. Ako subjekt može da izbjegne prenos novca ili

druge finansijske imovine samo izmirenjem nefinansijske obaveze, onda se finansijski instrument smatra finansijskom obavezom;

- (b) finansijski instrument je finansijska obaveza ako osigurava da će subjekt prilikom izmirenja obaveze isporučiti jedno od:
- (i) novac ili drugu finansijsku imovinu, ili
 - (ii) vlastite dionice, za čiju vrijednost je utvrđeno da znatno premašuje vrijednost novca ili druge finansijske imovine.

Iako subjekt nema izričitu ugovornu obavezu isplate novca ili davanja druge finansijske imovine, vrijednost alternativnog izmirenja u dionicama je takva da će subjekt izvršiti izmirenje u novcu. U svakom slučaju, imaocu je u suštini zagaraniran iznos koji je u najmanju ruku jednak opciji izmirenja u novcu (vidjeti tačku 21.).

Izmirenje vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta (tačka 16.(b))

21. Ugovor nije vlasnički instrument samo zato što za rezultat može imati primanje ili davanje vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. Subjekt može imati ugovorno pravo ili obavezu primiti ili dati određeni broj vlastitih dionica ili drugih vlasničkih instrumenata koji varira tako da je fer vrijednost vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta koje je potrebno primiti ili dati jednaka iznosu ugovornog prava ili obaveze. Takvo ugovorno pravo ili obaveza može biti u fiksnom iznosu, ili iznosu koji djelimično ili potpuno fluktuiru u skladu sa promjenama varijable koja nije tržišna cijena vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta (npr. kamatna stopa, cijena robe ili cijena finansijskog instrumenta). Dva primjera su: (a) ugovor o davanju onolikog broja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta koji odgovara vrijednosti od 100 v.j.,¹ i (b) ugovor o davanju onolikog broja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta koji odgovara vrijednosti 100 unci zlata. Takav ugovor predstavlja finansijsku obavezu subjekta, čak i ako je subjekt mora ili može izmiriti davanjem vlastitih vlasničkih instrumenata. On ne predstavlja vlasnički instrument zato što subjekt koristi promjenjivi broj vlastitih vlasničkih instrumenata kao sredstvo za izmirenje ugovora. U skladu s tim, ugovor ne dokazuje rezidualno učešće u imovini subjekta nakon oduzimanja svih njegovih obaveza.
22. Osim navedenog u tački 22.A, ugovor koji će subjekt izmiriti (primanjem ili davanjem fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za fiksni iznos novca ili drugu finansijsku imovinu predstavlja vlasnički instrument. Na primjer, izdata dionička opcija koja drugoj strani daje pravo kupovine fiksnog broja dionica subjekta po fiksnoj cijeni ili za fiksno određeni iznos glavnice obveznice predstavlja vlasnički instrument. Promjene fer vrijednosti ugovora, uzrokovane varijacijama u tržišnim kamatnim stopama, koje ne utječu na iznos novca ili druge finansijske imovine koju je potrebno platiti ili primiti, ili na broj vlasničkih instrumenata koje je potrebno primiti ili dati, pri izmirenju ugovora ne sprečavaju da ugovor bude vlasnički instrument. Svaka primljena naknada (kao što je premija primljena za prodanu opciju ili varant za vlastite dionice subjekta) dodaje se direktno u kapital. Svaka plaćena naknada (kao što je premija plaćena

¹ U ovom Standardu, monetarni iznosi se izražavaju u "valutnim jedinicama" (v.j.).

za kupljenu opciju) oduzima se direktno od kapitala. Promjene fer vrijednosti vlasničkog instrumenta se ne priznaju u finansijskim izvještajima.

- 22.A Ako su vlastiti vlasnički instrumenti koje subjekt, po izmirenju ugovora, treba primiti ili dati finansijski instrumenti s opcijom prodaje, koji imaju sva obilježja i ispunjavaju sve uslove opisane u tačkama 16.A i 16.B, ili instrumenti koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda proporcionalan udio u neto imovini subjekta samo prilikom likvidacije, koji imaju sva obilježja i ispunjavaju sve uslove opisane u tačkama 16.C i 16.D, ugovor je finansijska imovina ili finansijska obaveza. Ovo uključuje ugovor koji subjekt izmiruje primanjem ili davanjem fiksnog broja takvih instrumenata u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge finansijske imovine.
23. Izuzetno od okolnosti opisanih u tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D, ugovor koji sadrži obavezu da subjekt kupi svoje vlastite vlasničke instrumente za novac ili drugu finansijsku imovinu uzrokuje finansijsku obavezu u visini sadašnje vrijednosti iznosa otkupa (na primjer, u visini sadašnje vrijednosti terminske (forward) cijene ponovne kupovine, cijene izvršenja opcije ili drugog iznosa otkupa). Ovo je slučaj čak i kada je sam ugovor vlasnički instrument. Jedan primjer je obaveza subjekta po terminskom (forward) ugovoru da kupi svoje vlastite vlasničke instrumente za novac. Finansijska obaveza se početno priznaje po sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa, i reklasificira se iz kapitala. Nakon toga se finansijska obaveza mjeri u skladu s MRS 39. Ako ugovor istekne bez izmirenja, knjigovodstvena vrijednost finansijske obaveze se reklasificira u kapital. Ugovorna obaveza subjekta da kupi svoje vlastite vlasničke instrumente uzrokuje finansijsku obavezu za sadašnju vrijednosti iznosa otkupa čak i ako obaveza kupovine zavisi od toga hoće li druga strana iskoristiti svoje pravo na otkup (npr. ugovorena opcija prodaje (put) koja drugoj strani daje pravo da proda subjektu njegove vlastite vlasničke instrumente po fiksnoj cijeni).
24. Ugovor koji će subjekt izmiriti davanjem ili primanjem fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za varijabilni iznos novca ili druge finansijske imovine predstavlja ili finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu. Jedan takav primjer je ugovor po kojem subjekt treba dati 100 svojih vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za iznos novca izračunat u visini vrijednosti 100 unci zlata.

Rezervisanja za potencijalna izmirenja

25. Finansijski instrument može zahtijevati od subjekta isplatu novca ili davanje druge finansijske imovine, ili izmirivanje instrumenta na neki drugi način ali tako da on predstavlja finansijsku obavezu, u slučaju nastanka ili nenastanka neizvjesnih budućih događaja (ili ishoda neizvjesnih okolnosti) koje su izvan kontrole i izdavaoca i imaoca instrumenta, kao što su promjena berzanskog indeksa, indeksa potrošačkih cijena, kamatne stope ili poreznih obaveza, ili budućih prihoda izdavaoca, neto prihoda ili omjera duga i vlasničkog kapitala. Izdavalac takvog instrumenta nema bezuslovno pravo da izbjegne isplatu novca ili davanje druge finansijske imovine (ili izmiri instrument na neki drugi način ali tako da on predstavlja finansijsku obavezu). Prema tome, radi se o finansijskoj obavezi izdavaoca, osim ako:

- (a) dio rezervisanja za potencijalna izmirenja koji može zahtijevati izmirenje u novcu ili drugoj finansijskoj imovini (ili na neki drugi način ali tako da on predstavlja finansijsku obavezu) nije stvaran;
- (b) od izdavaoca se može zahtijevati da obavezu izmiri u novcu ili drugoj finansijskoj imovini (ili izmiri instrument na neki drugi način ali tako da on predstavlja finansijsku obavezu) samo u slučaju likvidacije izdavaoca; ili
- (c) instrument ima sva obilježja i ispunjava uslove iz tački 16.A i 16.B.

Opcije izmirenja

- 26. Kada derivatni finansijski instrument jednoj strani omogućava da izabere način na koji će ga izmiriti (npr. izdavalac ili imalac može izabrati izmirenje neto u novcu ili zamjenom dionica za novac), on je finansijska imovina ili finansijska obaveza, osim u slučaju da sve alternative izmirenja rezultiraju time da se radi o vlasničkom instrumentu.**
27. Primjer derivatnog finansijskog instrumenta s opcijom izmirenja koja je finansijska obaveza je dionička opcija koju izdavalac može odlučiti da izmiri neto u novcu ili zamjenom svojih vlastitih dionica za novac. Slično tome, neki ugovori o kupovini ili prodaji nefinansijske imovine u zamjenu za vlastite vlasničke instrumente spadaju u djelokrug ovog Standarda zato što se mogu izmiriti ili davanjem nefinansijskog sredstva ili neto u novcu ili drugoj finansijskoj imovini (vidjeti tačke 8.-10.) Takvi ugovori su finansijska imovina ili finansijske obaveze, a ne vlasnički instrumenti.

Složeni finansijski instrumenti (vidjeti i tačke UP.30–UP.35 i ilustrativne primjere 9.–12.)

- 28. Izdavalac nederivatnog finansijskog instrumenta treba procijeniti uslove finansijskog instrumenta da bi odredio sadrži li on i komponentu obaveze i komponentu kapitala. Te komponente se klasificiraju zasebno kao finansijske obaveze, finansijska imovina ili vlasnički instrumenti, u skladu s tačkom 15.**
29. Subjekt zasebno priznaje komponente finansijskog instrumenta koji (a) stvara finansijsku obavezu subjekta, i (b) imaocu instrumenta daje mogućnost konverzije tog instrumenta u vlasnički instrument subjekta. Na primjer, obveznica ili sličan instrument koji imalac može konvertovati u fiksni broj redovnih dionica subjekta je složeni finansijski instrument. Iz perspektive subjekta, takav instrument se sastoji od dvije komponente: finansijske obaveze (ugovornog aranžmana isplate novca ili davanja druge finansijske imovine) i vlasničkog instrumenta (kupovne (call) opcije koja imaocu daje pravo da, na određeni vremenski period, konvertuje instrument u fiksni broj redovnih dionica subjekta). Ekonomski efekt izdavanja takvog instrumenta je suštinski isti kao istovremeno izdavanje dužničkog instrumenta s odredbom o prijevremenom izmirenju i varanta za kupovinu redovnih dionica, ili izdavanje dužničkog instrumenta s odvojjivim varantima za kupovinu redovnih dionica. Prema tome, u svim slučajevima, subjekt u svom izvještaju o finansijskom položaju zasebno prezentira komponente obaveza i kapitala.

30. Klasifikacija komponenti obaveza i kapitala konvertibilnog instrumenta ne mijenja se ako se promijeni vjerovatnoća da će se mogućnost konverzije ostvariti, čak i ako se može činiti da bi ostvarivanje te mogućnosti nekim imaćima donijelo ekonomske koristi. Imaoci se možda neće uvijek ponašati onako kako se očekuje zato što se, na primjer, porezne posljedice konverzije mogu razlikovati od jednog do drugog imaoaca. Pored toga, vjerovatnoća konverzije će se s vremena na vrijeme mijenjati. Ugovorna obaveza subjekta da izvrši buduća plaćanja ostaje otvorena sve dok se ne ugasi putem konverzije, dospijeca instrumenta ili neke druge transakcije.
31. MRS 39 se bavi mjerenjem finansijske imovine i finansijskih obaveza. Vlasnički instrumenti su oni instrumenti koji dokazuju rezidualni udio u imovini subjekta nakon odbijanja svih njegovih obaveza. Stoga, kad se početna knjigovodstvena vrijednost složenog finansijskog instrumenta raspodijeli na komponente kapitala i obaveza, komponenti kapitala se pripisuje iznos koji preostaje nakon odbijanja zasebno određenog iznosa komponente obaveze od fer vrijednosti instrumenta kao cjeline. Vrijednost svih derivatnih obilježja (kao što je kupovna (call) opcija) ugrađenih u složeni finansijski instrument koji ne predstavlja vlasničku komponentu (kao što je opcija konverzije kapitala) uključuje se u komponentu obaveza. Zbir knjigovodstvenih vrijednosti pripisanih komponentama obaveza i kapitala pri početnom priznavanju je uvijek jednak fer vrijednosti koja bi se pripisala instrumentu kao cjelini. Iz zasebnog početnog priznavanja komponenti instrumenta ne nastaje nikakva dobit ni gubitak.
32. Prema pristupu opisanom u tački 31., izdavalac obveznice koja se može konvertovati u redovne dionice prvo određuje knjigovodstvenu vrijednost komponente obaveze mjerenjem fer vrijednosti slične obaveze (uključujući sva ugrađena derivatna obilježja koja nisu obilježja kapitala) koja nema povezanu komponentu kapitala. Zatim se određuje knjigovodstvena vrijednost vlasničkog instrumenta koju predstavlja opcija konverzije instrumenta u redovne dionice, tako što se fer vrijednost finansijske obaveze oduzme od fer vrijednosti složenog finansijskog instrumenta kao cjeline.

Trezorske dionice (vidjeti i tačku UP.36)

33. **Ako subjekt ponovo stekne svoje vlastite vlasničke instrumente, ti instrumenti (“trezorske dionice”) se oduzimaju od kapitala. U dobit ili gubitak se ne priznaje nikakav dobitak ili gubitak po osnovu kupovine, prodaje, izdavanja ili poništenja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. Takve trezorske dionice mogu steći i držati subjekt ili drugi članovi konsolidirane grupe. Plaćena ili primljena naknada priznaje se direktno u kapital.**
34. Iznos trezorskih dionica koje drži subjekt objavljuje se zasebno ili u izvještaju o finansijskom položaju ili u bilješkama, u skladu sa MRS 1 – *Prezentacija finansijskih izvještaja*. Ako subjekt ponovno stekne vlastite vlasničke instrumente od povezanih strana, podatke o tome objavljuje u skladu s MRS 24 – *Objavljivanje povezanih strana*.

Kamate, dividende, gubici i dobiti (vidjeti i tačku UP.37)

35. **Kamate, dividende, gubici i dobiti koje odnose na neki finansijski instrument, ili njegovu komponentu koja je finansijska obaveza, priznaju**

se u dobit ili gubitak kao prihod ili rashod. Raspodjele imaocima vlasničkog instrumenta subjekt priznaje direktno u kapital. Transakcijski troškovi kapitalne transakcije se iskazuju kao odbitak od kapitala.

- 35.A Porez na dobit koji se odnosi na raspodjele imaocima vlasničkog instrumenta i transakcijske troškove kapitalne transakcije se računovodstveno iskazuju u skladu s MRS 12 – *Porezi na dobit*.
36. Klasificiranje finansijskog instrumenta kao finansijske obaveze ili vlasničkog instrumenta određuje priznaju li se kamate, dividende, gubici i dobiti koji se odnose na taj instrument u dobit ili gubitak kao prihod ili rashod. Stoga se isplate dividendi na dionice koje su u cijelosti priznate kao obaveze priznaje u rashode na isti način kao kamate na obveznice. Slično tome, dobiti i gubici koji su vezani za otkup ili refinansiranje finansijskih obaveza priznaju se u dobit ili gubitak, dok se otkup ili refinansiranje vlasničkih instrumenata priznaje kao promjena u kapitalu. Promjene fer vrijednosti vlasničkog instrumenta se ne priznaju u finansijskim izvještajima.
37. Prilikom izdavanja ili stjecanja vlastitih vlasničkih instrumenata, subjekt obično ima razne troškove. Ti troškovi mogu uključivati troškove registracije i druge regulatorne naknade, iznose koji se isplaćuju pravnim, računovodstvenim i drugim stručnim savjetnicima, troškove štampanja i takse. Transakcijski troškovi kapitalne transakcije se računovodstveno iskazuju kao odbitak od kapitala, do onog iznosa do kojeg se smatraju inkrementalnim troškovima koji se mogu direktno pripisati kapitalnoj transakciji, a koji bi se inače mogli izbjeći. Troškovi kapitalne transakcije od koje se odustalo priznaju se kao rashod.
38. Transakcijski troškovi koji se odnose na izdavanje složenog finansijskog instrumenta raspodjeljuju se na komponentu obaveze i komponentu kapitala instrumenta proporcionalno raspodjeli primitaka. Transakcijski troškovi koji se zajednički odnose na više od jedne transakcije (na primjer, troškovi istovremene ponude nekih dionica i kotiranja drugih dionica na berzi) raspodjeljuju se na te transakcije primjenom osnovice za raspodjelu koja je racionalna i dosljedna sličnim transakcijama.
39. Iznos transakcijskih troškova koji se iskazuju kao odbitak od kapitala u datom periodu se objavljuju zasebno, u skladu sa MRS 1.
40. Dividende klasificirane kao rashod mogu se u izvještaju/izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prezentirati ili s kamatama na druge obaveze ili kao zasebna stavka. Pored zahtjeva ovog Standarda, objavljivanje kamata i dividendi je predmet zahtjeva MRS 1 i MSFI 7. U nekim okolnostima, zbog razlika između kamata i dividendi u pitanjima kao što je mogućnost poreznog odbitka, poželjno je da se, u izvještaju/izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, one objavljuju zasebno. Objavljivanje poreznih efekata se vrši u skladu sa MRS 12.
41. Dobici i gubici koji se odnose na promjenu knjigovodstvene vrijednosti finansijske obaveze priznaju se kao prihod ili trošak u dobit ili gubitak, čak i kad se odnose na instrument koji uključuje pravo na rezidualno učešće u imovini subjekta u zamjenu za novac ili drugu finansijsku imovinu (vidjeti tačku 18(b)). Prema MRS 1, subjekt prezentira zasebno svaki dobitak ili gubitak koji proizlazi iz ponovnog mjerenja takvog instrumenta u dobit ili gubitak kada je on relevantan za objašnjavanje rezultata subjekta.

Prebijanje finansijske imovine i finansijske obaveze (vidjeti i tačke UP.38A–UP.38F i UP.39)

42. Finansijska imovina i finansijska obaveza se prebijaju, i neto iznos se prezentira u izvještaju o finansijskom položaju onda, i samo onda, kada subjekt:

- (a) trenutno ima zakonski ostvarivo pravo na prebijanje priznatih iznosa; i**
- (b) namjerava ili izmiriti neto iznos ili istovremeno realizirati imovinu i izmiriti obavezu.**

Prilikom iskazivanja prenosa finansijskog sredstva koje ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja, subjekt ne vrši prebijanje prenesenog sredstva i povezane obaveze (vidjeti MRS 39, tačka 36).

43. Ovaj Standard zahtijeva prezentiranje finansijske imovine i finansijskih obaveza na neto osnovi, onda kada to odražava očekivane buduće novčane tokove od izmirivanja dva ili više zasebnih finansijskih instrumenata. Kada subjekt ima pravo da primi ili plati samo jedan neto iznos, i namjerava to i da učini, on zapravo ima samo jednu finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu. U drugačijim okolnostima, finansijska imovina i finansijske obaveze se prezentiraju zasebno, u skladu s njihovim obilježjima, kao resursi ili obaveze subjekta. Subjekt objavljuje informacije koje se zahtijevaju u tačkama 13.B–13.E MSFI 7 za priznate finansijske instrumente koji su u djelokrugu tačke 13.A MSFI 7.

44. Prebijanje priznate finansijske imovine i priznate finansijske obaveze i prezentiranje neto iznosa, razlikuje se od prestanka priznavanja finansijske imovine ili finansijske obaveze. Iako prebijanje ne uzrokuje priznavanje dobitka ili gubitka, prestanak priznavanja finansijskog instrumenta ne samo da dovodi do uklanjanja prethodno priznate stavke, već može dovesti i do priznavanja dobitka ili gubitka.

45. Pravo na prebijanje je zakonsko pravo dužnika da, po osnovu ugovora ili po nekom drugom osnovu, potpuno ili djelimično izmiri ili na neki drugi način eliminiira iznos koji duguje povjeriocu, prebijanjem tog iznosa sa iznosom koji njemu duguje povjeric. U posebnim okolnostima, dužnik može imati zakonsko pravo da prebije iznos koji mu duguje treća strana s iznosom koji on duguje povjeriocu, pod uslovom da postoji sporazum između te tri strane, kojim se jasno utvrđuje pravo dužnika na prebijanje. S obzirom na to da je pravo na prebijanje zakonsko pravo, uslovi koji podržavaju to pravo mogu se razlikovati od jedne do druge jurisdikcije, pa je potrebno razmotriti koji zakoni se primjenjuju na odnose između relevantnih strana.

46. Postojanje zakonski ostvarivog prava na prebijanje finansijske imovine i finansijske obaveze utječe na prava i obaveze povezane sa finansijskom imovinom i finansijskom obavezom i može utjecati na izloženost subjekta kreditnom riziku i riziku likvidnosti. Međutim, postojanje ovog prava, samo po sebi, ne predstavlja dovoljnu osnovu za prebijanje. Nedostatak namjere da se iskoristi to pravo ili izvrši istovremeno izmirenje, ne utječe na iznos i vremensku dinamiku budućih novčanih tokova subjekta. Kada subjekt namjerava da iskoristi to pravo ili izvrši istovremeno izmirenje, prezentiranje imovine i obaveze na neto osnovi adekvatnije odražava iznose i vremensku dinamiku očekivanih budućih novčanih

tokova novca, kao i rizike kojima su ti novčani tokovi izloženi. Namjera jedne ili obje strane da izvrši neto izmirenje, bez zakonskog prava da se to učini, nije dovoljna da opravda prebijanje, zato što prava i obaveze povezane s pojedinačnom finansijskom imovinom ili finansijskom obavezom ostaju nepromijenjeni.

47. Na namjeru subjekta da izmiri određenu imovinu i obaveze mogu utjecati redovna poslovna praksa, zahtjevi finansijskog tržišta i druge okolnosti koje mogu ograničiti mogućnost neto ili istovremenog izmirenja. Kada subjekt ima pravo na prebijanje, ali ne namjerava izvršiti neto izmirenje ili istovremeno realizirati imovinu i izmiriti obavezu, utjecaj tog prava na izloženost subjekta kreditnom riziku se objavljuje u skladu s tačkom 36. MSFI 7.
48. Istovremeno izmirenje dva finansijska instrumenta može da se izvrši, na primjer, kroz aktivnosti klirinške organizacije na organiziranom finansijskom tržištu ili u direktnoj razmjeni. U tim okolnostima su novčani tokovi, zapravo, jednaki jednom neto iznosu i nema izloženosti kreditnom riziku ili riziku likvidnosti. U drugim okolnostima, subjekt može izmiriti dva instrumenta tako što će primiti i platiti zasebne iznose, čime se izlaže kreditnom riziku za puni iznos imovine ili riziku likvidnosti za puni iznos obaveze. Takve izloženosti riziku mogu biti značajne, čak i kad su relativno kratke. U skladu s tim, realizacija finansijske imovine i izmirenje finansijske obaveze se smatraju istovremenim, samo ako transakcije nastaju u istom trenutku.
49. Uslovi navedeni u tački 42. općenito nisu ispunjeni, i prebijanje je obično neadekvatno, kada:
- se nekoliko različitih finansijskih instrumenata koristi za oponašanje obilježja jednog finansijskog instrumenta ("sintetički instrument");
 - finansijska imovina i finansijske obaveze proizlaze iz finansijskih instrumenata koji su izloženi istom primarnom riziku (na primjer, imovina i obaveze u portfelju forward terminskih ugovora ili drugih derivatnih instrumenata), ali uključuju različite druge strane;
 - finansijska ili druga imovina je založena kao kolateral za neregresirane (non-recourse) finansijske obaveze,;
 - dužnik izdvaja finansijsku imovinu u fond radi izmirenja obaveze, ali bez onih sredstava koje je povjerilac prihvatio za izmirenje obaveze (na primjer, aranžman izdvajanja sredstava u fond za otplatu zajma); ili
 - očekuje se da će obaveze, koje su nastale kao posljedica događaja koji su uzrokovali gubitke, nadoknaditi od treće strane na osnovu potraživanja za odštetu po ugovoru o osiguranju.
50. Subjekt koji vrši više transakcija finansijskim instrumentima sa jednom stranom, može s tom stranom sklopiti "okvirni sporazum o saldiranju obaveza". Takav sporazum omogućava jedinstveno neto izmirenje svih finansijskih instrumenata obuhvaćenih tim sporazumom u slučaju neispunjenja obaveza ili prekida bilo kojeg od ugovora. Ove sporazume obično koriste finansijske institucije da se zaštite od gubitka u slučaju stečaja ili drugih okolnosti koje dovode do toga da druga strana nije u mogućnosti da izmiri svoje obaveze. Okvirni sporazum o saldiranju obaveza obično stvara pravo na prebijanje koje stupa na snagu i utječe na realizaciju ili izmirenje pojedinačne finansijske imovine i finansijskih obaveza samo nakon određenog slučaja neizmirenja obaveza ili u drugim okolnostima

čije se pojavljivanje ne očekuje u redovnom toku poslovanja. Okvirni sporazum o saldiranju obaveza ne pruža osnovu za prebijanje, osim u slučaju da se ispune oba kriterija iz tačke 42. Ako se finansijska imovina i finansijske obaveze koje su predmet okvirnog sporazuma o saldiranju obaveza ne prebijaju, efekt tog sporazuma na izloženost subjekta kreditnom riziku se objavljuje u skladu sa tačkom 36 MSFI 7.

51.–

95. [brisan]

Datum stupanja na snagu i prelazni period

96. Subjekt treba da primijeni ovaj Standard na godišnje periode koji počinju na datum 1. januara 2005. godine ili nakon toga. Dopuštena je ranija primjena. Subjekt nije dužan primjenjivati ovaj Standard na godišnje periode koji počinju prije 1. januara 2005. godine, osim u slučaju da primjenjuje i MRS 39 (objavljen u decembru 2003. godine), uključujući i izmjene i dopune izdate u martu 2004. godine. Ako subjekt primjenjuje ovaj Standard na period koji počinje prije 1. januara 2005. godine, dužan je objaviti tu činjenicu.
- 96.A *Finansijski instrumenti sa opcijom prodaje i obaveze na osnovu likvidacije* (izmjene i dopune MRS 32 i MRS 1), objavljene u februaru 2008. godine, zahtijevaju da se finansijski instrumenti koji sadrže sva obilježja i ispunjavaju uslove iz tački 16.A i 16.B ili tački 16.C i 16.D klasificiraju kao vlasnički instrumenti, mijenjaju tačke 11., 16., 17.-19., 22., 23., 25., UP.13, UP.14 i UP.27 i dodaju tačke 16.A-16.F, 22.A, 96.B, 96.C, 97.C, UP.14.A-UP.14J i UP.29A. Subjekt treba ove izmjene i dopune primijeniti na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Dopuštena je njihova ranija primjena. Ako subjekt te izmjene i dopune primjenjuje na neki raniji period, dužan je tu činjenicu i objaviti i istovremeno primijeniti povezane izmjene i dopune MRS 1, MRS 39, MSFI 7 i IFRIC 2.
- 96.B *Finansijski instrumenti sa opcijom prodaje i obaveze na osnovu likvidacije* uveli su ograničena izuzeća od djelokruga; stoga subjekt ne primjenjuje ova izuzeća po analogiji.
- 96.C Klasifikacija instrumenata uz primjenu ovog izuzeća je ograničena na obračunavanje takvog instrumenta u skladu sa MRS 1, MRS 32, MRS 39 i MSFI 7. Takav instrument se, prema drugim uputstvima, na primjer MSFI 2, ne smatra vlasničkim instrumentom.
97. Ovaj Standard se primjenjuje retroaktivno.
- 97.A MRS 1 (revidiranim 2007. godine) izmijenjena je terminologija koja se koristi u svim MSFI. Osim toga je izmijenjena i tačka 40. Subjekt je dužan ove izmjene i dopune primijeniti na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Ako subjekt primjenjuje MRS 1 (revidiran 2007. godine) na neki raniji period, onda se i te izmjene primjenjuju na taj raniji period.
- 97.B MSFI 3 – *Poslovna spajanja* (revidiranim 2008. godine) se briše tačka 4(c). Subjekt je dužan ovu izmjenu primijeniti na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine. Ako subjekt primjenjuje MSFI 3 (revidiran 2008. godine) na neki raniji period, onda se i ta izmjena primjenjuje na taj raniji period. Međutim, ta izmjena se ne primjenjuje na potencijalnu naknadu koja proizlazi iz poslovn

kombinacije za koju datum stjecanja prethodi primjeni MSFI 3 (revidiranog 2008. godine). Umjesto toga, subjekt je dužan takvu naknadu iskazati u skladu s tačkama 65.A–65.E MSFI 3 (kako je izmijenjen 2010. godine).

- 97.C Kada primjenjuje izmjene i dopune opisane u tački 96.A, subjekt je dužan razdvojiti složeni finansijski instrument s obavezom davanja drugoj strani proporcionalnog udjela u neto imovini subjekta samo prilikom likvidacije, na zasebne komponente obaveze i kapitala. Ako komponenta obaveze više nije neizmirena, retroaktivna primjena tih izmjena i dopuna MRS 32 podrazumijeva razdvajanje dvije komponente kapitala. Prva komponenta bi bila u zadržanoj dobiti i predstavljala bi kumulativnu kamatu obračunatu na komponentu obaveze. Druga komponenta bi predstavljala prvobitnu komponentu kapitala. Stoga subjekt ne treba da razdvaja ove dvije komponente ako komponenta obaveze više nije neizmirena na datum primjene ovih izmjena i dopuna.
- 97.D Tačka 4 je izmijenjena u okviru *Poboljšanja MSFI-jeva* objavljenih u maju 2008. godine. Subjekt je dužan tu izmjenu primijeniti na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovu izmjenu primijeni na neki raniji period, dužan je tu činjenicu objaviti i na taj raniji period primijeniti i izmjene i dopune tačke 3 MSFI 7, tačke 1 MRS 28 i tačke 1 MRS 31 objavljene u maju 2008. godine. Subjektu se dopušta da ovu izmjenu primijeni prospektivno.
- 97.E Tačke 11. i 16. su izmijenjene u okviru *Klasifikacija stavki koje se tiču prava* objavljenih u oktobru 2009. godine. Subjekt je dužan tu izmjenu primijeniti na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. februara 2010. godine. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovu izmjenu primijeni na neki raniji period, dužan je tu činjenicu i objaviti.
- 97.F *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*
- 97.G Tačka 97.B je izmijenjena u okviru *Poboljšanja MSFI-jeva* objavljenih u maju 2010. godine. Subjekt je dužan tu izmjenu primijeniti na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2010. godine. Dopuštena je ranija primjena.
- 97.H *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*
- 97.I Objavljivanjem MSFI 10 i MSFI 11 – *Zajednički aranžmani*, u maju 2011. godine, izmijenjene su tačke 4.(a) i UP.29. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene kad primjenjuje MSFI 10 i MSFI 11.
- 97.J Objavljivanjem MSFI 13, u maju 2011. godine, izmijenjena je definicija fer vrijednosti u tački 11. i tačke 23. i UP.31. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene kad primjenjuje MSFI 13.
- 97.K Objavljivanjem *Prezentiranja stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene i dopune MRS 1), u junu 2011. godine, izmijenjena je tačka 40. Subjekt je dužan primijeniti ovu izmjenu kada primjenjuje MRS 1 sa izmjenama iz juna 2011. godine.
- 97.L Objavljivanjem *Prebijanja finansijske imovine i finansijskih obaveza* (izmjene i dopune MRS 32), u decembru 2011. godine, brisana je tačka UP.38 a dodate su tačke UP.38A–UP.38F. Subjekt treba primjenjivati ove izmjene i dopune na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine. Subjekt ove izmjene primjenjuje retroaktivno. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ove izmjene i dopune

primijeni na neki raniji period, dužan je tu činjenicu objaviti, kao i objaviti informacije koje se zahtijevaju u *Objavljivanjima – prebijanje finansijske imovine i finansijskih obaveza* (izmjene i dopune MSFI 7) izdatim u decembru 2011. godine.

- 97.M *Objavljivanjima – prebijanje finansijske imovine i finansijskih obaveza* (izmjene i dopune MSFI 7) izdatim u decembru 2011. godine, tačka 43 je izmijenjena tako da se od subjekta zahtijeva objavljivanje informacija koje se zahtijevaju u tačkama 13.B-13.E MSFI 7 za priznatu finansijsku imovinu u djelokrugu tačke 13.A MSFI 7. Subjekt je dužan primjenjivati ovu izmjenju na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine, i na međuperiode u okviru tih godišnjih perioda. Subjekt je dužan retroaktivno objavljivati informacije koje se zahtijevaju ovom izmjenom.
- 97.N *Godišnjim poboljšanjima MSFI-jeva Ciklus 2009.–2011.* koja su objavljena u maju 2012, izmijenjene su tačke 35., 37. i 39. i dodata tačka 35.A. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune retroaktivno u skladu s MRS 8 - *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške* za godišnje periode koji započinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine. Ranija primjena je dopuštena. Ako subjekt primijeni ove izmjene na neki raniji period, dužan je tu činjenicu i objaviti.
- 97.O Objavljivanjem *Investicijskih subjekata* (izmjene i dopune MSFI 10, MSFI 12 i MRS 27), u oktobru 2012. godine, izmijenjena je tačka 4. Subjekt je dužan primjenjivati ovu izmjenju na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine. Dopuštena je ranija primjena *Investicijskih subjekata*. Ako subjekt primijeni ovu izmjenju ranije, dužan je istovremeno primijeniti i sve izmjene i dopune uključene u *Investicijske subjekte*.
- 97.P–
- 97.R *[Ove tačke se odnose na izmjene i dopune koje još nisu stupile na snagu i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*

Povlačenje ostalih objava

98. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 32 *Finansijski instrumenti: objavljivanje i prezentacija*, revidiran 2000. godine.²
99. Ovaj Standard zamjenjuje sljedeća Tumačenja:
- (a) SIC-5 *Klasifikacija finansijskih instrumenata – rezervisanja za potencijalna izmirenja*,
 - (b) SIC-16 *Dionički kapital – ponovno stečeni vlastiti vlasnički instrumenti (trezorske dionice), i*
 - (c) SIC-17 *Kapital – troškovi kapitalnih transakcija*.
100. Ovim Standardom se povlači nacrt tumačenja SIC-a D.34 *Finansijski instrumenti – instrumenti ili prava koje imalac može otkupiti*.

² U augustu 2005. godine, IASB je sva objavljivanja koja se odnose na finansijske instrumente premjestio u MSFI 7 – *Finansijski instrumenti: objavljivanja*.

Dodatak

Uputstvo za primjenu

MRS 32 *Finansijski instrumenti: prezentiranje*

Ovaj Dodatak je sastavni dio Standarda.

- UP.1 Ovo uputstvo za primjenu objašnjava primjenu pojedinih aspekta ovog Standarda.
- UP.2 Ovaj Standard se ne bavi priznavanjem ili mjerenjem finansijskih instrumenata. Zahtjevi za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza su navedeni u MRS 39.

Definicije (tačke 11.–14.)

Finansijska imovina i finansijske obaveze

- UP.3 Valuta (novac) je finansijska imovina zato što predstavlja sredstvo razmjene, a samim tim, i osnovu po kojoj se sve transakcije mjere i priznaju u finansijskim izvještajima. Novčani depozit u banci ili sličnoj finansijskoj instituciji je finansijska imovina zato što predstavlja ugovorno pravo deponenta da od te institucije dobije novac ili izda ček ili sličan instrument na teret svog računa, a u korist povjerioca radi izmirenja finansijske obaveze.
- UP.4 Uobičajeni primjeri finansijske imovine koja predstavlja ugovorno pravo na primanje novca u budućnosti, i odgovarajućih finansijskih obaveza koje predstavljaju ugovorno pravo na davanje novca u budućnosti su:
- potraživanja od kupaca i obaveze prema dobavljačima;
 - potraživanja i obaveze po mjenicama;
 - potraživanja i obaveze po zajmovima; i
 - potraživanja i obaveze po obveznicama.
- U svakom slučaju, ugovorno pravo jedne strane da primi (ili obaveza da plati) novac se povezuje sa odgovarajućom obavezom druge strane da plati (ili pravom da primi) novac.
- UP.5 Druga vrsta finansijskog instrumenta je ona kod koje ekonomska korist koja će biti primljena ili data predstavlja finansijsku imovinu koja nije novac. Na primjer, mjenica koja je plativa u državnim obveznicama imaocu daje ugovorno pravo da primi, a izdavaocu ugovornu obavezu da izvrši plaćanje u državnim obveznicama, a ne u novcu. Obveznice su finansijska imovina zato što predstavljaju obaveze vlade koja ih je izdala da isplati novac. Mjenica je, stoga, finansijska imovina imaoca mjenice a finansijska obaveza izdavaoca mjenice.
- UP.6 “Trajni” dužnički instrumenti (kao što su “trajne” obveznice, obveznice zajma i mjenice po osnovu kapitala) obično imaocu daju ugovorno pravo da primi plaćanje po osnovu kamata na fiksne datume koji se protežu do neodređene budućnosti, ili bez prava na povrat glavnice ili s pravom na povrat glavnice pod uslovima koji to čine malo vjerovatnim, ili izglednim u dalekoj budućnosti. Na primjer, subjekt može izdati finansijski instrument po kojem se obavezuje da će

vršiti trajna godišnja plaćanja u iznosu jednakom utvrđenoj kamatnoj stopi od 8 posto, koja se primjenjuje na navedeni nominalni iznos ili iznos glavnice od 1.000 valutnih jedinica.³ Ako pretpostavimo da je u vrijeme izdavanja instrumenta tržišna kamatna stopa iznosila 8 posto, izdavalac preuzima ugovornu obavezu da izvrši niz budućih plaćanja kamata čija fer vrijednost (sadašnja vrijednost) prilikom početnog priznavanja iznosi 1.000 v.j. Imalac i izdavalac instrumenta imaju finansijsku imovinu, odnosno finansijsku obavezu.

- UP.7 Ugovorno pravo ili ugovorna obaveza primanja, davanja ili razmjene finansijskih instrumenata je, samo po sebi, finansijski instrument. Niz ugovornih prava ili ugovornih obaveza zadovoljava definiciju finansijskog instrumenta ako na kraju dovodi do primanja ili isplate novca ili do stjecanja ili izdavanja vlasničkog instrumenta.
- UP.8 Mogućnost da se ostvari ugovorno pravo ili zahtjev da se ispuni ugovorna obaveza može biti apsolutna, ili zavisiti od nastanka nekog budućeg događaja. Na primjer, finansijska garancija je ugovorno pravo zajmodavca da primi novac od garanta, i odgovarajuća ugovorna obaveza garanta da isplati zajmodavca, ako zajmoprimac ne ispuni svoju obavezu. Ugovorno pravo i obaveza postoje zbog prošle transakcije ili događaja (pretpostavka garancije), čak i kada su i mogućnost zajmodavca da ostvari svoje pravo i zahtjev da garant izvrši svoju obavezu uslovljeni budućim neispunjenjem obaveze zajmoprimca. Potencijalno pravo i obaveza zadovoljavaju definiciju finansijske imovine i finansijske obaveze čak i ako se takva imovina i obaveze uvijek ne priznaju u finansijskim izvještajima. Neka od ovih potencijalnih prava i obaveza mogu biti ugovori o osiguranju iz djelokruga MSFI 4.
- UP.9 Prema MRS 17 – *Najmovi*, finansijski najam se prvenstveno smatra pravom najmodavca da primi, i obavezom zajmoprimca da izvrši, niz plaćanja koja su suštinski ista kao spojena plaćanja glavnice i kamate po ugovoru o kreditu. Najmodavac računovodstveno iskazuje svoje ulaganje kao iznos potraživanja po ugovoru o najmu, a ne kao samu imovinu koja je predmet najma. Poslovni najam se, s druge strane, prvenstveno posmatra kao nedovršen ugovor koji obavezuje najmodavca da osigura upotrebu imovine u budućim periodima u zamjenu za naknadu sličnu naknadi za uslugu. Najmodavac nastavlja računovodstveno iskazivati samu imovinu koja je predmet najma, a ne iznos potraživanja koje će se po ugovoru naplatiti u budućnosti. U skladu s tim, finansijski najam se smatra finansijskim instrumentom, a poslovni najam se ne smatra finansijskim instrumentom (osim pojedinačnih, trenutno dospjelih i isplativih plaćanja).
- UP.10 Fizička imovina (kao što su zalihe, nekretnine, postrojenja i oprema), imovina koja je predmet najma i nematerijalna imovina (kao što su patenti i zaštitni znakovi), nisu finansijska imovina. Kontrola takve fizičke i nematerijalne imovine pruža mogućnost stvaranja priliva novca ili druge finansijske imovine, ali ne dovodi do sadašnjeg prava na primanje novca ili druge finansijske imovine.
- UP.11 Imovina (kao što su unaprijed plaćeni troškovi) kod koje je buduća ekonomska korist primanje roba ili usluga, a ne pravo na primanje novca ili druge finansijske imovine, nije finansijska imovina. Slično tome, stavke poput odgođenog prihoda i većine garancijskih obaveza nisu finansijske obaveze, zato što je odljev ekonomskih koristi koje su s njima povezane isporuka robe i pružanje usluga, a ne ugovorna obaveza plaćanja novca ili druge finansijske imovine.

³ U ovom uputstvu, monetarni iznosi se izražavaju u "valutnim jedinicama" (v.j.).

- UP.12 Obaveze ili imovina koji ne proizlaze iz ugovora (kao što su porezi na dobit koji nastaju kao rezultat zakonskih propisa koje nameću vlade) nisu finansijske obaveze ni finansijska imovina. Računovodstvo poreza na dobit se obrađuje u MRS 12. Slično tome, izvedene obaveze definirane u MRS 37 – *Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina*, ne proistječu iz ugovora i nisu finansijske obaveze.

Vlasnički instrumenti

- UP.13 Primjeri vlasničkih instrumenata obuhvataju redovne dionice bez opcije prodaje, određene instrumente s opcijom prodaje (vidjeti tačke 16.A i 16.B), neke instrumente koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda proporcionalni udio neto imovine subjekta samo prilikom likvidacije (vidjeti tačke 16.C i 16.D), određene vrste povlaštenih dionica (vidjeti tačke UP.25 i UP.26), i varante ili prodane opcije kupovne koje imaoću daju mogućnost da upiše ili kupi fiksni broj redovnih dionica bez opcije prodaje u subjektu koji ih izdaje u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge finansijske imovine. Obaveza subjekta da izda ili kupi fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge finansijske imovine je vlasnički instrument tog subjekta (osim u slučaju navedenom u tački 22.A). Međutim, ako takav ugovor sadrži obavezu subjekta da plati novcem ili drugom finansijskom imovinom (osim ugovora koji je klasificiran kao kapital u skladu s tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D), on dovodi do nastanka obaveze za sadašnju vrijednost iznosa otkupa (vidjeti tačku UP.27(a)). Izdavalac redovnih dionica bez opcije prodaje preuzima obavezu kada formalno vrši raspodjelu i postaje zakonski obavezan prema dioničarima da to uradi. Ovo se može desiti nakon objavljivanja dividende ili prilikom likvidacije subjekta, kad se imovina koja je preostala nakon izmirenja obaveza raspodjeljuje dioničarima.
- UP.14 Upisna opcija kupovine ili drugi sličan ugovor kojeg subjekt stječe i koji mu daje pravo da ponovo stekne fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za davanje fiksnog iznosa novca ili druge finansijske imovine nije finansijska imovina subjekta (osim u slučaju navedenom u tački 22.A). Umjesto toga, svaka naknada plaćena za takav ugovor se oduzima od kapitala.

Klasa instrumenata koja je podređena svim ostalim klasama (tačke 16.A(b) i 16.C(b))

- UP.14A Jedno od obilježja tački 16.A i 16.C je da finansijski instrument spada u klasu instrumenata koja je podređena svim ostalim klasama.
- UP.14B Prilikom određivanja spada li instrument u podređenu klasu, subjekt ocjenjuje potraživanje instrumenta prilikom likvidacije tako da datum klasifikiranja instrumenta uzima kao datum likvidacije. Subjekt je dužan ponovno procijeniti klasifikaciju ako dođe do promjene relevantnih okolnosti. Na primjer, ako subjekt izda ili otkupi drugi finansijski instrument, to može utjecati na to spada li predmetni instrument u klasu instrumenata koja je podređena svim drugim klasama.
- UP.14C Instrument koji ima povlašteno pravo prilikom likvidacije subjekta nije instrument s pravom na proporcionalni udio u neto imovini subjekta. Na primjer, instrument ima povlašteno pravo prilikom likvidacije ako imaoću daje pravo na fiksnu dividendu prilikom likvidacije, uz udio u neto imovini subjekta, onda kada

ostali instrumenti iz podređene klase s pravom na proporcionalni udio u neto imovini subjekta nemaju to isto pravo prilikom likvidacije.

- UP.14D Ako subjekt ima samo jednu klasu finansijskih instrumenata, ta klasa se tretira kao podređena svim ostalim klasama.

Ukupni očekivani novčani tokovi koji se pripisuju instrumentu tokom perioda trajanja instrumenta (tačka 16.A(e))

- UP.14E Ukupni očekivani novčani tokovi instrumenta tokom njegovog perioda trajanja moraju se u značajnoj mjeri zasnivati na dobiti ili gubitku, promjeni u priznatoj neto imovini ili fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta tokom perioda trajanja instrumenta. Dobit ili gubitak i promjena u priznatoj neto imovini se mjere u skladu s relevantnim MSFI.

Transakcije u kojima učestvuje imalac instrumenta koji nije u ulozi vlasnika subjekta (tačke 16.A i 16.C)

- UP.14F Imalac finansijskog instrumenta s opcijom prodaje ili instrumenta koji subjektu nameće obavezu da drugoj strani preda proporcionalni udio neto imovine subjekta samo prilikom likvidacije može stupiti u transakciju sa subjektom i kad nema ulogu vlasnika. Na primjer, imalac instrumenta može biti i zaposlenik subjekta. Prilikom procjenjivanja treba li se instrument klasificirati kao vlasnički instrument u skladu s tačkom 16.A ili tačkom 16.C, uzimaju se u obzir samo novčani tokovi i ugovorni uslovi i odredbe koji se odnose na imaooca instrumenta kao vlasnika subjekta.
- UP.14G Kao primjer se može navesti ograničeno partnerstvo u kojem postoje ograničeni i opći partneri. Neki opći partneri mogu subjektu dati garanciju i primiti naknadu za davanje te garancije. U takvim situacijama, garancije i s njima povezani novčani tokovi odnose se na imaoce instrumenta u ulozi davaoca garancije a ne u ulozi vlasnika subjekta. Zbog toga, takva garancija i s njom povezani novčani tokovi nemaju za rezultat to da se opći partneri smatraju podređenim partnerima s ograničenom odgovornošću, i ne uzimaju se obzir prilikom procjenjivanja jesu li ugovorni uslovi instrumenata općeg partnerstva i instrumenata ograničenog partnerstva identični.
- UP.14H Kao drugi primjer se može navesti aranžman o podjeli dobiti ili gubitka kojim se dobit ili gubitak raspoređuje na imaoce instrumenata na osnovu pruženih usluga ili ostvarenog poslovanja tokom tekuće i prethodnih godina. Takvi aranžmani predstavljaju transakcije s imaocima instrumenata u nevlasničkoj ulozi, i ne uzimaju se u obzir prilikom procjenjivanja obilježja navedenih u tački 16.A ili tački 16.C. Međutim, aranžmani o podjeli dobiti ili gubitka, kojim se dobit ili gubitak raspoređuje na imaoce instrumenata na osnovu nominalne vrijednosti njihovih instrumenata u odnosu na ostale instrumente u toj klasi, predstavljaju transakcije s imaocima instrumenata u ulozi vlasnika i trebaju se uzeti u obzir prilikom procjenjivanja obilježja navedenih u tački 16.A ili tački 16.C.
- UP.14I Novčani tokovi i ugovorne odredbe i uslovi transakcije između imaooca instrumenta (u nevlasničkoj ulozi) i subjekta koji je izdao instrument moraju biti slični ekvivalentnoj transakciji koja bi mogla nastati između strane koja nije imalac instrumenta i subjekta koji izdaje instrument.

Nepostojanje drugog finansijskog instrumenta ili ugovora sa ukupnim novčanim tokovima kojim se suštinski određuje ili ograničava rezidualni prinos imao ca instrumenta (tačke 16.B i 16.D)

- UP.14J Uslov da se kao vlasnički instrument klasificira finansijski instrument koji inače ispunjava kriterije iz tačke 16.A ili tačke 16.C je da subjekt nema drugi finansijski instrument ili ugovor: (a) čiji ukupni novčani tokovi se u značajnoj mjeri zasnivaju na dobiti ili gubitku, promjeni u priznatoj neto imovini ili promjeni fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta i (b) koji u značajnoj mjeri ograničava ili određuje rezidualni prinos. Nije vjerovatno da će sljedeći instrumenti, kad se ugovaraju pod uobičajenim tržišnim uslovima s nepovezanim stranama, spriječiti da se instrumenti koji inače ispunjavaju kriterije iz tačke 16.A i tačke 16.C klasificiraju kao vlasnički instrumenti:
- (a) instrumenti čiji se ukupni novčani tokovi u značajnoj mjeri zasnivaju na specifičnoj imovini subjekta;
 - (b) instrumenti čiji se ukupni novčani tokovi zasnivaju na procentu prihoda;
 - (c) ugovori čija je namjena nagrađivanje pojedinih zaposlenika za usluge koje su pružili subjektu;
 - (d) ugovori kojim se zahtijeva plaćanje beznačajnog procenta dobiti za pružene usluge ili robe.

Derivatni finansijski instrumenti

- UP.15 U finansijske instrumente spadaju primarni instrumenti (kao što su potraživanja, obaveze i vlasnički instrumenti) i derivatni finansijski instrumenti (kao što su finansijske opcije, standardizirani (futures) i nestandardizirani (forwards) terminski ugovori, kamatni svopovi i valutni svopovi). Derivatni finansijski instrumenti zadovoljavaju definiciju finansijskog instrumenta i, u skladu s tim, spadaju u djelokrug ovog Standarda.
- UP.16 Derivatni finansijski instrumenti stvaraju prava i obaveze koje za posljedicu imaju prenošenje jednog ili više rizika sadržanih u osnovi primarnog finansijskog instrumenta između strana instrumenta. Na početku, derivatni finansijski instrumenti jednoj strani daju ugovorno pravo da s drugom stranom razmijeni finansijsku imovinu ili finansijske obaveze pod uslovima koji su potencijalno povoljni, ili ugovornu obavezu da s drugom stranom razmijeni finansijsku imovinu ili finansijske obaveze pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni. Međutim, oni obično⁴ ne dovode do prenosa osnovnog primarnog finansijskog instrumenta na početku ugovora, niti do takvog prenosa neophodno dolazi po dospijanju ugovora. Neki instrumenti sadrže i pravo i obavezu vršenja razmjene. S obzirom na to da se uslovi razmjene utvrđuju prilikom nastanka derivatnog instrumenta, ti uslovi mogu postati povoljni ili nepovoljni, zavisno od promjene cijena na finansijskim tržištima.
- UP.17 Opcija prodaje (put) ili kupovine (call) za razmjenu finansijske imovine ili finansijskih obaveza (tj. finansijskih instrumenata koji nisu vlastiti vlasnički instrumenti subjekta) imaocu daje pravo na ostvarivanje potencijalnih budućih

⁴ To važi za većinu, ali ne i za sve derivate, npr. kod nekih međuvalutnih kamatnih svopova glavnica se razmjenjuje na početku (i ponovo razmjenjuje prilikom dospijanja).

ekonomskih koristi povezanih s promjenama fer vrijednosti finansijskog instrumenta koji je osnova ugovora. Suprotno tome, prodavač opcije preuzima obavezu da se odrekne potencijalnih budućih ekonomskih koristi, ili snosi potencijalne gubitke ekonomskih koristi, povezanih s promjenama fer vrijednosti osnovnog finansijskog instrumenta. Ugovorno pravo imaoca i obaveza prodavača zadovoljava definiciju finansijske imovine, odnosno finansijske obaveze. Finansijski instrument koji je osnova opcijskog ugovora može biti svaka finansijska imovina, uključujući dionice u drugim subjektima i instrumente koji nose kamatu. Opcija može zahtijevati da prodavač izda dužnički instrument, a ne da prenese finansijsku imovinu, ali bi tada instrument koji je osnova opcije predstavljao finansijsku imovinu imaoca kad bi se opcija iskoristila. Pravo imaoca opcije na razmjenu finansijske imovine pod potencijalno povoljnim uslovima i obaveza prodavača na razmjenu finansijske imovine pod potencijalno nepovoljnim uslovima, razlikuju se od osnovne finansijske imovine koja se treba razmijeniti kad se opcija iskoristi. Na prirodu prava imaoca i obaveze prodavača ne utječe vjerovatnoća da će se opcija iskoristiti.

UP.18 Još jedan primjer derivatnog finansijskog instrumenta je terminski (forward) ugovor koji se treba izmiriti u roku od šest mjeseci, po kojem jedna strana (kupac) obećava da će dati 1.000.000 v.j. u novcu u zamjenu za državne obveznice s fiksnom stopom nominalne vrijednosti 1.000.000 v.j., a druga strana (prodavač) obećava da će dati državne obveznice s fiksnom stopom nominalne vrijednosti 1.000.000 v.j., u zamjenu za 1.000.000 v.j. u novcu. Tokom tih šest mjeseci, obje strane imaju ugovorno pravo i ugovornu obavezu da razmijene finansijske instrumente. Ako tržišna cijena državnih obveznica poraste iznad 1.000.000 v.j., uslovi će biti povoljni za kupca a nepovoljni za prodavača; ako tržišna cijena padne ispod 1.000.000 v.j., efekt će biti suprotan. Kupac ima ugovorno pravo (finansijsku imovinu) sličnu pravu koje ima prema opciji kupovine (call) i ugovornu obavezu (finansijsku obavezu) sličnu obavezi koju ima prema upisanoj opciji prodaje (put); prodavač ima ugovorno pravo (finansijsku imovinu) slično pravu koje ima prema opciji prodaje (put) i ugovornu obavezu (finansijsku obavezu) sličnu obavezi koju ima prema upisanoj opciji kupovine (call). Kao i kod opcija, i ova ugovorna prava i obaveze predstavljaju finansijsku imovinu i finansijske obaveze koje su različite i zasebne od osnovnih finansijskih instrumenata (obveznica i novca koji se trebaju razmijeniti). Objе strane terminskog ugovora imaju obavezu koju moraju da izvrše u ugovorenom roku, dok do izvršenja po opcijskom ugovoru dolazi samo ako i kada imalac opcije odluči da je iskoristi.

UP.19 Mnoge druge vrste derivatnih instrumenata sadrže pravo ili obavezu da se izvrši buduća razmjena, uključujući kamatne i valutne svapove, finansijske instrumente koji garantiraju najviši (cap), ili najniži (floor) nivo kamatne stope, ili kamatne okovratnike (collar), obaveze po osnovu zajma, kreditne linije podrške za izdavanje obveznica s kratkim dospijecem, i akreditive. Ugovor o kamatnom svapu može se posmatrati kao varijanta terminskog (forward) ugovora u kojem se strane dogovore da će izvršiti niz budućih razmjena novčanih iznosa, pri čemu se jedan iznos izračunava prema promjenljivoj kamatnoj stopi a drugi prema fiksnoj kamatnoj stopi. Standardizirani (futures) terminski ugovori su druga varijanta terminskih (forward) ugovora, koji se prvenstveno razlikuju po tome što su ovi ugovori standardizirani i što se njima trguje na berzi.

Ugovori o kupovini ili prodaji nefinansijskih sredstava (tačke 8.–10.)

- UP.20 Ugovori o kupovini ili prodaji nefinansijskih sredstava ne zadovoljavaju definiciju finansijskog instrumenta zato što ugovorno pravo jedne strane da primi nefinansijsku imovinu ili uslugu i odgovarajuća obaveza druge strane ne uspostavljaju sadašnje pravo ili obavezu ni jedne strane da primi, doznači ili razmijeni finansijsku imovinu. Na primjer, ugovori koji predviđaju izmirenje samo primanjem ili davanjem nefinansijske imovine (npr. opcije, standardizirani (futures) i nestandardizirani (forward) terminski ugovori za srebro) nisu finansijski instrumenti. Mnogi robni ugovori su takvog tipa. Neki su standardiziranog oblika i njima se trguje na organiziranim tržištima na gotovo isti način kao i nekim finansijskim instrumentima. Na primjer, robni terminski (futures) ugovor može se odmah kupiti i prodati za novac zato što kotira na berzi i može promijeniti vlasnika više puta. Međutim, strane koje kupuju i prodaju ugovor, u stvari, trguju robom koja je osnovni predmet ugovora. Mogućnost kupovine ili prodaje robnog ugovora za novac, lakoća s kojom se može kupiti ili prodati, i mogućnost pregovaranja o novčanom izmirenju obaveze da se roba primi ili isporuči, ne mijenjaju osnovni karakter ugovora na način na koji bi se smatrao finansijskim instrumentom. Unatoč tome, neki ugovori o kupovini ili prodaji nefinansijskih sredstava koji se mogu izmiriti na neto osnovi ili razmjenom finansijskih instrumenata, ili kod kojih se nefinansijska sredstva mogu odmah pretvoriti u novac, spadaju u djelokrug ovog Standarda kao da su finansijski instrumenti (vidjeti tačku 8.).
- UP.21 Ugovor koji podrazumijeva primanje ili davanje fizičke imovine ne dovodi do nastanka finansijske imovine jedne strane i finansijske obaveze druge strane, osim u slučaju da se odgovarajuće plaćanje odgodi nakon datuma prenosa fizičke imovine. To je slučaj kod kupovine ili prodaje robe na trgovački kredit.
- UP.22 Neki ugovori su vezani za robu, ali ne podrazumijevaju izmirenje putem fizičkog primanja ili isporuke robe. Njima se utvrđuje izmirenje novčanim isplatama čija visina se određuju prema formuli iz ugovora, a ne plaćanjem fiksnih iznosa. Na primjer, iznos glavnice obveznice može se izračunati primjenom tržišne cijene nafte koja na datum dospijea obveznice prevladava za fiksnu količinu nafte. Glavnica se indeksira u odnosu na cijenu robe, ali se izmiruje samo u novcu. Takav ugovor predstavlja finansijski instrument.
- UP.23 Definicija finansijskog instrumenta, pored finansijske imovine ili finansijske obaveze, također obuhvata i ugovor koji dovodi do nastanka nefinansijske imovine ili nefinansijske obaveze. Takvi finansijski instrumenti često jednoj strani daju opciju razmjene finansijske imovine za nefinansijsku imovinu. Na primjer, obveznica vezana za naftu može imaoocu dati pravo na primanje niza fiksnih periodičnih plaćanja kamate i fiksnog iznosa novca prilikom dospijea, uz opciju razmjene iznosa glavnice za fiksnu količinu nafte. Poželjnost iskorištavanja ove opcije će varirati od jednog perioda do drugog, u zavisnosti od fer vrijednosti nafte u odnosu na omjer razmjene novca za naftu (cijena razmjene) sadržan u obveznici. Namjere imaooca obveznice koje se odnose na iskorištenje te opcije ne utječu na suštinu komponente imovine. Finansijska imovina imaooca i finansijska obaveza izdavaoca čine obveznicu finansijskim instrumentom, bez obzira na druge vrste imovine i obaveza koje pri tome nastaju.
- UP.24 [brisan]

Prezentacija

Obaveze i kapital (tačke 15.–27.)

Nepostojanje ugovorne obaveze davanja novca ili druge finansijske imovine (tačke 17.–20.)

- UP.25 Povlaštene dionice se mogu izdati s različitim pravima. Prilikom određivanja je li povlaštena dionica finansijska obaveza ili vlasnički instrument, izdavalac procjenjuje određena prava povezana s tom dionicom da bi utvrdio ispoljava li ona osnovna obilježja finansijske obaveze. Na primjer, povlaštena dionica koja omogućava otkup na određeni datum ili po izboru imaoaca sadrži finansijsku obavezu zato što izdavalac ima obavezu da prenese finansijsku imovinu imaoцу te dionice. Potencijalna nemogućnost izdavaoca da ispuni obavezu otkupa povlaštene dionice kada je to po ugovoru dužan učiniti, bilo zbog nedostatka sredstava, zakonskog ograničenja ili nedovoljne dobiti ili rezervi, ne poništava postojanje te obaveze. Opcija izdavaoca da otkupi dionice za novac ne zadovoljava definiciju finansijske obaveze, zato što izdavalac nema sadašnju obavezu da dioničarima prenese finansijsku imovinu. U ovom slučaju, otkup dionica je isključivo diskreciono pravo izdavaoca. Obaveza, međutim, može nastati kada izdavalac dionica iskoristi svoju opciju, obično tako što formalno obavijesti dioničare o namjeri da otkupi dionice.
- UP.26 Kad povlaštene dionice ne mogu da se otkupe, odgovarajuću klasifikaciju određuju druga prava vezana za te dionice. Klasifikacija se zasniva na procjeni sadržaja ugovornih aranžmana i definicijama finansijske obaveze i vlasničkog instrumenta. Kada su raspodjele povlaštenih dionica imaoциma, bez obzira jesu li one kumulativne ili nekumulativne, diskreciono pravo izdavaoca, onda su dionice vlasnički instrumenti. Na klasifikaciju povlaštene dionice kao vlasničkog instrumenta ili finansijske obaveze ne utječe, na primjer:
- historijat vršenja raspodjela;
 - namjera da se vrše raspodjele u budućnosti;
 - moćni negativni utjecaj cijene redovnih dionica izdavaoca ako se raspodjele ne izvrše (zbog ograničenja plaćanja dividendi na redovne dionice ako se ne isplate dividende na povlaštene dionice);
 - iznos rezervi izdavaoca;
 - očekivanja izdavaoca u pogledu dobiti ili gubitka za dati period; ili
 - sposobnost ili nesposobnost izdavaoca da utječe na iznos dobiti ili gubitka koji je ostvario za dati period.

Izmirenje vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta (tačke 21.–24.)

- UP.27 Sljedeći primjeri ilustriraju kako se klasificiraju različite vrste ugovora o vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta:

- (a) Ugovor koji će subjekt izmiriti primanjem ili davanjem fiksnog broja vlastitih dionica bez buduće naknade, ili razmjenom fiksnog broja vlastitih dionica za fiksni iznos novca ili drugu finansijsku imovinu, predstavlja vlasnički instrument (osim u slučaju definiranom u tački 22.A). U skladu s tim, svaka naknada koja je primljena ili plaćena za takav ugovor direktno se dodaje ili oduzima od kapitala. Kao primjer se može navesti izdata dionička opcija koja drugoj strani daje pravo na kupovinu fiksnog broja dionica subjekta za fiksni iznos novca. Međutim, ako se ugovorom subjekt obavezuje da kupi (otkupi) svoje vlastite dionice za novac ili drugu finansijsku imovinu na fiksni, ili naknadno utvrdivi datum, ili na zahtjev, subjekt također priznaje i finansijsku obavezu za sadašnju vrijednost iznosa otkupa (osim u slučaju instrumenata koji imaju sva obilježja i ispunjavaju uslove navedene u tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D). Kao primjer se može navesti obaveza subjekta po terminskom (forward) ugovoru da otkupi fiksni broj svojih vlastitih dionica za fiksni iznos novca.
- (b) Obaveza subjekta da kupi svoje vlastite dionice za novac dovodi do finansijske obaveze za sadašnju vrijednost iznosa otkupa, čak i ako broj dionica koje je subjekt obavezan otkupiti nije fiksni, ili ako je obaveza uslovljena iskorištavanjem prava druge strane na otkup (osim u slučajevima navedenim u tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D). Kao primjer uslovljene obaveze se može navesti izdata opcija po kojoj je subjekt obavezan da otkupi svoje vlastite dionice za novac ako druga strana iskoristi opciju.
- (c) Ugovor koji će se izmiriti u novcu ili drugoj finansijskoj imovini predstavlja finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu čak i ako se iznos novca ili druge finansijske imovine koji će se primiti ili dati zasniva na promjenama tržišne cijene vlastitog vlasničkog kapitala subjekta (osim u slučajevima navedenim u tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D). Primjer za to je dionička opcija izmirena neto u novcu.
- (d) Ugovor koji će se izmiriti u promjenjivom broju vlastitih dionica subjekta čija vrijednost je jednaka fiksnom iznosu, ili iznosu koji se zasniva na promjenama osnovne varijable (npr. cijena robe) predstavlja finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu. Kao primjer se može navesti prodaja opcije za kupovinu zlata koja se, ako se iskoristi, izmiruje na neto osnovi vlastitim instrumentima subjekta na način da subjekt dostavi onaj broj tih instrumenata koji odgovara vrijednosti opcijskog ugovora. Takav ugovor je finansijska imovina ili finansijska obaveza, čak i ako je osnovna varijabla cijena dionica subjekta, a ne cijena zlata. Slično tome, ugovor koji će se izmiriti fiksnim brojem vlastitih dionica subjekta, ali će prava vezana za te dionice varirati tako da vrijednost izmirenja bude jednaka fiksnom iznosu ili iznosu koji se zasniva na promjenama osnovne varijable, predstavlja finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu.

Rezervisanja za potencijalna izmirenja (tačka 25.)

- UP.28 Tačka 25. zahtijeva da, ako dio rezervisanja za potencijalna izmirenja koji može zahtijevati izmirenje u novcu ili drugoj finansijskoj imovini (ili na drugi način koji bi doveo do toga da instrument postane finansijska obaveza) nije stvaran, rezervisanje za izmirenje ne utječe na klasificiranje finansijskog instrumenta.

Prema tome, ugovor koji zahtijeva izmirenje u novcu ili promjenjivom broju vlastitih dionica subjekta samo ako nastupi određeni događaj koji je izuzetno rijedak, veoma neuobičajen i malo vjerovatan, predstavlja vlasnički instrument. Slično tome, izmirenje fiksnim brojem vlastitih dionica subjekta se može ugovorno spriječiti u okolnostima koje su izvan kontrole subjekta, ali ako ne postoji stvarna mogućnost da se takve okolnosti pojave, prikladno je takve instrumente klasificirati kao vlasničke instrumente.

Tretman u konsolidiranim finansijskim izvještajima

- UP. 29 Subjekt u konsolidiranim finansijskim izvještajima prezentira učešća bez prava kontrole – tj. udjele drugih strana u kapitalu i prihodu svojih zavisnih subjekata – u skladu sa MRS 1 i MSFI 10. Kad klasificira finansijski instrument (ili neku njegovu komponentu) u konsolidiranim finansijskim izvještajima, subjekt razmatra sve uslove i odredbe dogovorene između članova grupe i imalaca instrumenta da bi odredio ima li grupa kao cjelina obavezu davanja novca ili druge finansijske imovine vezane za instrument ili izmirenja na način koji bi doveo do klasifikacije instrumenta kao obaveze. Kad zavisni subjekt u grupi izdaje finansijski instrument, a matični subjekt ili drugi subjekt iz grupe dogovori dodatne uslove direktno s imalcima instrumenta (npr. garanciju), onda se može dogoditi da grupa nema diskreciono pravo odlučivanja o raspodjeli ili otkupu. Iako zavisni subjekt može adekvatno klasificirati instrument u svojim pojedinačnim finansijskim izvještajima bez obzira na ove dodatne uslove, uzima se u obzir efekat drugih sporazuma između članova grupe i imalaca instrumenta kako bi se osiguralo da konsolidirani finansijski izvještaji odražavaju ugovore i transakcije koje je zaključila grupa kao cjelina. U mjeri u kojoj postoji takva obaveza i rezervisanje za izmirenje, instrument (ili njegova komponenta koja je predmet te obaveze) se u konsolidiranim finansijskim izvještajima klasificira kao finansijska obaveza.
- UP.29A Neke vrste instrumenata koje subjektu nameću ugovornu obavezu klasificiraju se kao vlasnički instrumenti u skladu s tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D. Klasifikacija u skladu s ovim tačkama predstavlja izuzetak u odnosu na principe koji se inače u ovom Standardu primjenjuju na klasifikaciju instrumenta. Ovaj izuzetak se ne odnosi na klasifikaciju udjela bez prava kontrole u konsolidiranim finansijskim izvještajima. Stoga se instrumenti koji se u zasebnim ili pojedinačnim finansijskim izvještajima klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 16.A i 16.B ili tačkama 16.C i 16.D, i predstavljaju udjele bez prava kontrole, klasificiraju kao obaveze u konsolidiranim finansijskim izvještajima grupe.

Složeni finansijski instrumenti (tačke 28.–32.)

- UP.30 Tačka 28. se primjenjuje samo na izdavaoce nederivatnih složenih finansijskih instrumenata. Tačka 28. se ne bavi složenim finansijskim instrumentima iz perspektive imalaca. MRS 39 se bavi razdvajanjem ugrađenih derivata koji imaju i dužnička i vlasnička obilježja iz perspektive imalaca složenih finansijskih instrumenata.
- UP.31 Uobičajeni oblik složenog finansijskog instrumenta je dužnički instrument sa ugrađenom opcijom konverzije, kao što je obveznica koja se može konvertirati

u redovne dionice izdavaoca, a bez ikakvih drugih obilježja ugrađenog derivata. Tačka 28. zahtijeva da izdavalac takvog finansijskog instrumenta u izvještaju o finansijskom položaju zasebno prezentira komponentu obaveza i komponentu kapitala, na sljedeći način:

- (a) Obaveza izdavaoca da vrši planirane otplate kamata i glavnice je finansijska obaveza koja postoji sve do konverzije instrumenta. Prilikom početnog priznavanja, fer vrijednost komponente obaveza je sadašnja vrijednost ugovorno određenog niza budućih novčanih tokova diskontiranih po kamatnoj stopi koja se primjenjuje u tom trenutku na tržištu na instrumente uporedivog kreditnog statusa a koji osiguravaju suštinski iste novčane tokove, pod istim uslovima, ali bez opcije konverzije;
- (b) Vlasnički instrument je ugrađena opcija konverzije obaveze u vlasnički kapital izdavaoca. Ova opcija ima vrijednost prilikom početnog priznavanja, čak i ako rezultira negativnim novčanim tokom.

UP.32 Prilikom konverzije konvertibilnog instrumenta po dospijeću, subjekt prestaje priznavati komponentu obaveza i priznaje je kao kapital. Prvobitna komponenta kapitala ostaje kao kapital (iako se može prenijeti iz jedne u drugu stavku u okviru kapitala). Prilikom konverzije po dospijeću nema ni dobiti ni gubitka.

UP.33 Kada subjekt ugasi konvertibilni instrument prije dospijeća prijevremenim otkupom ili ponovnom kupovinom, pri čemu prvobitne prednosti konverzije ostaju nepromijenjene, subjekt raspoređuje plaćenu naknadu i sve transakcijske troškove za ponovnu kupovinu ili otkup na komponentu obaveze i komponentu kapitala instrumenta na datum transakcije. Metoda koja se koristi da se plaćene naknade i transakcijski troškovi rasporede na zasebne komponente dosljedna je metodi korištenoj prilikom prvobitnog raspoređivanja prihoda koje je subjekt primio na zasebne komponente u trenutku kad je konvertibilni instrument izdat, u skladu s tačkama 28.-32.

UP.34 Kad se izvrši raspodjela naknade, svaki nastali dobitak ili gubitak se iskazuje u skladu s računovodstvenim principima koji se primjenjuju na odgovarajuću komponentu, na sljedeći način:

- (a) iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na odgovarajuću komponentu obaveza se priznaje u dobit ili gubitak; i
- (b) iznos naknade koji se odnosi na komponentu kapitala se priznaje u kapital.

UP.35 Subjekt može izmijeniti uslove konvertibilnog instrumenta da bi izazvao raniju konverziju, na primjer tako da ponudi povoljniji omjer konverzije ili plati dodatnu naknadu u slučaju konverzije prije utvrđenog datuma. Razlika između fer vrijednosti naknade koju imalac prima prilikom konverzije instrumenta pod izmijenjenim uslovima i fer vrijednosti naknade koju bi imalac primio pod prvobitnim uslovima se priznaje kao gubitak u dobiti ili gubitku, na datum kad su uslovi izmijenjeni.

Trezorske dionice (tačke 33. i 34.)

UP.36 Vlastiti vlasnički instrumenti subjekta se ne priznaju kao finansijska imovina bez obzira na razlog zbog kojeg su ponovo stečeni. U tački 33. se zahtijeva da

subjekt koji ponovno stječe vlastite vlasničke instrumente odbije te vlasničke instrumente od kapitala. Međutim, kad subjekt drži vlastiti kapital u ime drugih, na primjer, finansijska institucija koja drži vlastiti kapital u ime klijenta, tada postoji posrednički odnos, a rezultat je da se ti udjeli ne uključuju u izvještaj o finansijskom položaju subjekta.

Kamate, dividende, gubici i dobici (tačke 35.–41.)

UP.37 Sljedeći primjer ilustrira primjenu tačke 35. na složeni finansijski instrument. Pretpostavimo da se nekumulativna povlaštena dionica treba obavezno otkupiti za novac u roku od pet godina, ali da subjekt ima diskreciono pravo isplatiti dividende prije datuma otkupa. Takav instrument je složeni finansijski instrument, kod kojeg je komponenta obaveze sadašnja vrijednost iznosa otkupa. Ispravak diskonta na tu komponentu se priznaje u dobit ili gubitak i klasificira kao trošak po osnovu kamate. Sve isplaćene dividende se odnose na komponentu kapitala i, u skladu s tim, priznaju kao raspodjela dobiti ili gubitka. Sličan postupak bi se primijenio u slučaju da otkup nije obavezan već da zavisi od odluke imaoca, ili da se dionica mora obavezno konvertirati u promjenjivi broj redovnih dionica izračunatih u visini fiksnog iznosa ili iznosa koji se zasniva na promjenama osnovne varijable (npr. robe). Međutim, ako se sve neisplaćene dividende dodaju iznosu otkupa, cijeli instrument predstavlja obavezu. U takvom slučaju, sve dividende se klasificiraju kao trošak po osnovu kamate.

Prebijanje finansijske imovine i finansijske obaveze (tačke 42.–50.)

UP.38 [brisan]

Kriterij da subjekt “u sadašnjem trenutku ima zakonski ostvarivo pravo na prebijanje priznatih iznosa” (tačka 42.(a))

UP.38A Pravo na prebijanje može biti na raspolaganju u sadašnjem trenutku ili uslovljeno nekim budućim događajem (na primjer, pravo se može aktivirati ili iskoristiti samo nastankom nekog događaja u budućnosti kao što je neplaćanje obaveze, nesolventnost ili stečaj neke od drugih ugovornih strana). Čak i ako pravo na prebijanje nije uslovljeno nekim budućim događajem, može biti zakonski ostvarivo samo u redovnom toku poslovanja, ili u slučaju neplaćanja, ili u slučaju nesolventnosti ili stečaja, jedne od ili svih drugih ugovornih strana.

UP.38B Da bi zadovoljio kriterij iz tačke 42.(a), subjekt mora u sadašnjem trenutku imati zakonski ostvarivo pravo na prebijanje. To znači da pravo na prebijanje:

- (a) ne smije biti uslovljeno nekim budućim događajem; i
- (b) mora biti zakonski ostvarivo u svim sljedećim okolnostima:
 - (i) u redovnom toku poslovanja,
 - (ii) u slučaju neplaćanja obaveze, i
 - (iii) u slučaju nesolventnosti ili stečaja subjekta i svih drugih ugovornih strana.

- UP.38C Priroda i obim prava na prebijanje, uključujući sve uslove vezane za njegovu realizaciju, kao i da li bi postojalo u slučaju neplaćanja obaveze, nesolventnosti ili stečaja, može da varira od jedne zakonske jurisdikcije do druge. Prema tome, ne može se pretpostaviti da je pravo na prebijanje automatski na raspolaganju izvan redovnog toka poslovanja. Na primjer, zakonski propisi o stečaju ili nesolventnosti jedne jurisdikcije mogu u određenim okolnostima zabranjivati, ili ograničavati, pravo na prebijanje u slučaju stečaja ili nesolventnosti.
- UP.38D Potrebno je razmotriti zakonske propise koji se primjenjuju na odnose između strana (na primjer, ugovorne odredbe, zakone koji regulišu ugovorne odnose, ili neplaćanje obaveze, nesolventnost ili stečaj, koji se primjenjuju na ugovorne strane) da bi se utvrdilo je li pravo na prebijanje ostvarivo u toku redovnog poslovanja, u slučaju neplaćanja obaveze, i u slučaju nesolventnosti ili stečaja, subjekta i svih drugih ugovornih strana (kao što je navedeno u tački UP.38B(b)).

Kriterij da subjekt “namjerava ili izmiriti neto iznos, ili istovremeno realizirati imovinu i izmiriti obaveze” (tačka 42.(b))

- UP.38E Da bi ispunio kriterij iz tačke 42.(b) subjekt mora imati namjeru da izmiri ili neto iznos, ili da istovremeno realizira imovinu i izmiri obavezu. Iako subjekt može imati pravo da izmiri neto iznos, još uvijek može odvojeno realizirati imovinu i izmirati obavezu.
- UP.38F Ako subjekt može izmiriti iznose na takav način da ishod, u stvari, bude jednak izmirenju neto iznosa, onda subjekt ispunjava kriterij o neto izmirenju iz tačke 42.(b). Do toga će doći onda, i samo onda, ako mehanizam izmirenja bruto iznosa ima obilježja koja ili eliminiraju, ili za rezultat imaju značajan kreditni rizik ili rizik likvidnosti, i obrađuje potraživanja i obaveze u jedinstvenom procesu ili ciklusu izmirenja. Na primjer, kriterij o neto izmirenju iz tačke 42.(b) bi ispunio sistem bruto izmirenja koji ima sva sljedeća obilježja:
- (a) finansijska imovina i finansijske obaveze koje ispunjavaju uslove za prebijanje istovremeno ulaze u proces obrade;
 - (b) nakon što finansijska imovina i finansijske obaveze uđu u proces obrade, strane se obavezuju da će ispuniti obavezu izmirenja;
 - (c) ne postoji mogućnost da se novčani tokovi koji proističu iz predmetne imovine i obaveza promijene nakon što uđu u proces obrade (osim u slučaju da obrada ne uspije – vidjeti (d) dolje);
 - (d) imovina i obaveze koje služe kao kolateral vrijednosnim papirima se izmiruju prenosom vrijednosnih papira ili sličnim sistemom (na primjer, isporuka po plaćanju), tako da, ako ne uspije prenos vrijednosnih papira, neće uspjeti ni obrada povezanih potraživanja i obaveza za koje su vrijednosni papiri kolateral (i obratno);
 - (e) sve neuspjele transakcije, kako je navedeno pod (d), će ponovo ući u obradu sve dok se ne izmire;
 - (f) izmirenje se provodi putem iste institucije za poravnanje (na primjer, banke za poravnanje, centralne banke ili centralne depozitarne agencije za vrijednosne papire); i

- (g) postoji dnevna kreditna pogodnost koja omogućava dopušteno prekoračenje u iznosima dovoljnim za obradu plaćanja na datum izmirenja za svaku od strana, i gotovo je sigurno da će dnevna kreditna pogodnost biti isplaćena na poziv.

UP.39 Ovaj Standard ne predviđa poseban tretman za takozvane “sintetičke instrumente”, koji predstavljaju grupe zasebnih finansijskih instrumenata koji su stečeni i drže se radi oponašanja obilježja nekog drugog finansijskog instrumenta. Na primjer, dugoročni dug s promjenjivom stopom u kombinaciji sa kamatnim svapom koji uključuje primanje promjenjivih uplata i vršenje fiksnih isplata, zajedno čine dugoročni dug s fiksnom stopom. Svaki od pojedinačnih instrumenata koji zajedno čine “sintetički instrument” predstavlja ugovorno pravo ili obavezu sa vlastitim uslovima i odredbama, i svaki od njih se može zasebno prenijeti ili izmiriti. Svaki finansijski instrument je izložen rizicima koji se mogu razlikovati od rizika kojim su izloženi drugi finansijski instrumenti. Prema tome, kad je jedan finansijski instrument u “sintetičkom instrumentu” imovina a drugi obaveza, oni se ne prebijaju, i u izvještaju o finansijskom položaju subjekta se ne prikazuju na neto osnovi, osim u slučaju da ispunjavaju uslove za prebijanje iz tačke 42.

UP.40 [brisan]